

TNO-rapport

TNO/LS 2012.011

Monitor onder professionals in het werkveld van sport en bewegen

Resultaten module ouderen 2011

Datum	Januari 2012
Auteur(s)	E.T.W. van der Knaap J.P. Stege S.M. Nauta J.H. Stubbe
Aantal pagina's	58 (incl. bijlagen)
Aantal bijlagen	5
Opdrachtgever	Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB)
Projectnummer	051.01506

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, foto-kopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor opdrachten aan TNO, dan wel de betreffende terzake tussen de partijen gesloten overeenkomst.

Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belang-hebbenden is toegestaan.

© 2012 TNO

Behavioural and Societal Sciences

Wassenaarseweg 56
2333 AL Leiden
Postbus 2215
2301 CE Leiden

www.tno.nl

T +31 88 866 90 00

F +31 88 866 06 10

infodesk@tno.nl

Samenvatting

TNO voert in opdracht van het Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB) een monitor onder professionals uit in de periode 2007-2011. Deze professionals zijn werkzaam in het werkveld van de campagne '30minutenbewegen' en in de settingen uit het Nationaal Actieplan Sport en Beweging (NASB). In dit rapport staan de resultaten centraal van de vijfde meting die uitgezet is in het najaar van 2011 in de setting ouderen.

Het doel van de monitor ten aanzien van de setting ouderen is drieledig. Ten eerste wordt met de monitor inzicht verkregen in organisaties die zich richten op beweegstimulering bij ouderen en mensen met een chronische ziekte. Ten tweede wordt de bekendheid en inzet van projecten en –producten gericht op beweegstimulering bij ouderen in kaart gebracht. Ten slotte wordt de bekendheid en inzet van projecten specifiek gericht op valpreventie van ouderen in kaart gebracht. De vragenlijsten zijn ingevuld door professionals werkzaam bij algemene organisaties (N=116), professionals die zich richten op ouderen (N=395), professionals werkzaam bij NASB gemeenten (1^e tranche: N=39; 2^e tranche: N=57) en niet-NASB gemeenten (N=74).

Het rapport is ingedeeld aan de hand van de volgende drie onderwerpen met de onderliggende vragen:

1. Organisaties die zich richten op beweegstimulering bij ouderen en mensen met een chronische ziekte:
  - a) Welke organisaties richten zich specifiek op beweegstimulering van chronisch zieken en op welke doelgroepen(en) van chronisch zieken richten zij zich?
  - b) Hebben professionals werkzaam bij een woonzorginstelling kennis of ondersteuning nodig om beweegbeleid binnen hun woonzorginstelling te creëren?
  - c) Is er aandacht voor voldoende beweging en een beweegvriendelijke omgeving in de woonzorginstelling?
2. Bekendheid en inzet projecten en producten gericht op beweegstimulering bij ouderen:
  - a) In hoeverre ondersteunen de professionals sport- en beweegstimulering van ouderen?
  - b) In hoeverre is men bekend met en wordt er gebruik gemaakt van materialen van de campagne(s)?
3. Bekendheid en inzet projecten gericht op valpreventie van ouderen:
  - a) In hoeverre wordt er aandacht besteed aan het thema valpreventie?

In nauw overleg met NISB wordt een aantal resultaten van 2011 vergeleken met de resultaten van 2010. Eerdere metingen worden buiten beschouwing gelaten, omdat de vraagstellingen en/of de groepsindelingen van professionals dusdanig is veranderd dat het niet mogelijk is om vergelijkingen uit te voeren.

Ad 1. Organisaties die zich richten op bewegestimulering bij ouderen en mensen met een chronische ziekte.

In tabel 1 is een overzicht weergegeven van het percentage professionals (gesplitst per organisatietype) dat heeft aangegeven zich te richten op ouderen en mensen met een chronische ziekte. Therapeuten en professionals in een woonzorginstelling richten zich het meeste op deze groep. Professionals in woonzorginstellingen richten zich voornamelijk op dementie en rug- en gewrichtsaandoeningen. Fysio-/oefentherapiepraktijken hebben het meest te maken met patiënten met een rug-of gewrichtsaandoening. De overige organisaties richten zich niet duidelijk op een bepaalde aandoening. Om beweegbeleid te creëren hebben professionals werkzaam bij woonzorginstellingen de meeste behoefte aan kennis/ondersteuning op het gebied van subsidie/fondsen mogelijkheden, goede praktijkvoorbeelden van andere locaties, een stappenplan hoe je beweegbeleid kunt integreren en cijfers over kostenbesparing in de zorg door bewegen. Woonzorginstellingen schenken voornamelijk aandacht aan een beweegvriendelijke omgeving door het creëren van een rollator vriendelijke route.

Tabel 1 Percentage professionals dat zich richt op bewegestimulering bij ouderen en mensen met een chronische ziekte

Organisatie	Percentage
Fysio-/oefentherapiepraktijken	59%
Woonzorginstellingen	41%
Sportbedrijven	20%
Thuiszorgorganisaties	16%
Freelancer	16%
Stichting Welzijn Ouderen	13%

Ad 2. Bekendheid en inzet projecten en producten gericht op bewegestimulering bij ouderen.

Van de projecten en producten gericht op bewegestimulering bij ouderen is de bekendheid bij de professionals het grootst voor 'de aanpak van GALM' en 'de aanpak Meer Bewegen Voor Ouderen'. Deze producten worden tevens het meest uitgevoerd. De professionals zijn het minst bekend met 'de aanpak GALM met variant GROSSO' en het project 'YALP ouderen in beweging'. Bij de specifieke sportprojecten is de bekendheid het grootst met het project 'Fithockey'. Het minst bekend zijn de professionals met de projecten 'Werk aan de wandel' en 'Master Trendweken'. Professionals die zich specifiek op ouderen richten zijn het minst bekend met de projecten/producten gericht op bewegestimulering bij ouderen. Het merendeel van de professionals (78% van de professionals werkzaam bij algemene organisaties; 52% van de professionals werkzaam in de setting ouderen) heeft aangegeven dat ze ook andere activiteiten uitvoeren gericht op bewegestimulering bij ouderen ten opzichte van de genoemde activiteiten in de vragenlijst. Tevens heeft het merendeel van de professionals (73% van de professionals werkzaam bij algemene organisaties; 58% van de professionals werkzaam in de setting ouderen) aangegeven dat valpreventieactiviteiten zijn opgenomen in de beweegprojecten die ze uitvoeren.

Ad 3. Bekendheid en inzet projecten en producten gericht op valpreventie van ouderen

Van de projecten/producten gericht op valpreventie van ouderen is het project 'Halt u valt' het meest bekend bij de professionals. De meerderheid van de professionals is bekend met de campagne 'Mag ik deze dans van u'. De overige valpreventieprojecten/producten zijn weinig bekend bij de professionals. In tabel 2 zijn de percentages weergegeven van het aantal mensen (gesplitst voor de verschillende groepen professionals) dat 'Ja' heeft geantwoord op enkele vragen over (beleid gericht op) valpreventie. De aandacht voor valpreventie is het grootst (49%) bij gemeenten uit de 1^e tranche van de NASB impuls. Twee keer zoveel gemeenteambtenaren dan vorig jaar geven aan dat hun gemeente geen valpreventieactiviteiten stimuleert. Echter, ongeveer een kwart van de gemeente ambtenaren geeft aan dat hun gemeente van plan is in 2012 meer aandacht te besteden aan het onderwerp valpreventie ten opzichte van 2011. Het onder de aandacht brengen bij beleidsmakers van het onderwerp valpreventie in combinatie met meer bewegen gebeurt zeer wisselend bij de verschillende groepen professionals. Opvallend is dat professionals werkzaam in de setting ouderen zich het minst bezig houden met het onder de aandacht brengen van dit onderwerp bij beleidsmakers. Het combineren van beweegstimulering en valpreventie is geen standaard aanpak bij de professionals, minder dan de helft van de professionals geeft aan dat hier sprake van is. Ongeveer de helft van de professionals geeft aan dat zij nog andere activiteiten uitvoeren gericht op valpreventie ten opzichte van de genoemde activiteiten in de vragenlijst. Ten aanzien van valpreventieprojecten is de bekendheid met campagnes gestegen, maar geven twee keer zoveel gemeenteambtenaren dan vorig jaar aan dat hun gemeente geen valpreventieactiviteiten stimuleert. Het is aan te bevelen om na te gaan bij deze gemeenten wat daarvoor de redenen zijn en hoe meer valpreventieactiviteiten gestart kunnen worden.

Tabel 2 Overzicht van resultaten voor het onderwerp valpreventie gesplitst voor verschillende groepen professionals.

	Percentage
Aandacht voor valpreventie vanuit meerdere afdelingen in 2011	
NASB 1 ^e tranche	49%
NASB 2 ^e tranche	35%
Niet-NASB	30%
Meer aandacht voor valpreventie in 2012 ten opzichte van 2011	
NASB 1 ^e tranche	24%
NASB 2 ^e tranche	35%
Niet-NASB	27%
Valpreventie in combinatie met meer beweging onder de aandacht gebracht van beleidsmakers (2011)	
Algemene organisaties	42%
Ouderen	13%
NASB 1 ^e tranche	33%
NASB 2 ^e tranche	44%

	Percentage
Niet-NASB	20%
Beweegactiviteiten opgenomen in valpreventieprojecten	
Algemene organisaties	30%
Ouderen	44%
Andere activiteiten gericht op valpreventie van ouderen	
Algemene organisaties	45%
Ouderen	59%

Inhoudsopgave

	Samenvatting	2
1	Inleiding	8
1.1	Doelstelling	8
1.2	Vraagstellingen	8
1.3	Leeswijzer	9
2	Opzet onderzoek.....	10
2.1	Selectie professionals.....	10
2.2	Resultaten respons.....	11
2.3	Methode	11
3	Resultaten (1): Bewegestimulering van chronisch zieken	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Bewegestimulering van chronisch zieken:	13
3.3	Aandacht voor mensen met een chronische aandoening en aanwezige kennis over bewegestimulering.....	15
3.4	Woonzorginstellingen	16
3.5	Kennis over en gebruik van sport- en beweginginterventies binnen woonzorginstellingen.....	18
3.6	Webpagina.....	20
4	Resultaten (2): Bekendheid en inzet projecten en producten gericht op bewegestimulering bij ouderen.....	21
4.1	Inleiding	21
4.2	Projecten en producten ouderen	21
4.3	Overige beweegactiviteiten	24
4.4	Doelgroep participatie.....	26
5	Resultaten (3): Bekendheid en inzet projecten en producten gericht op valpreventie van ouderen	29
5.1	Inleiding	29
5.2	Implementatie van valpreventie in het gemeentelijk beleid.....	29
5.3	Projecten en producten valpreventie	32
5.4	Overige valpreventieactiviteiten.....	36
6	Conclusies en aanbevelingen	38
6.1	Inleiding	38
6.2	Conclusies	39
6.3	Aanbevelingen	41
7	Referenties	42

Bijlage(n)

- A Antwoorden op open vragen van professionals werkzaam bij algemene organisaties
- B Antwoorden op open vragen van professionals die zich richten op ouderen
- C Antwoorden op open vragen van professionals werkzaam bij 1^e tranche NASB gemeenten
- D Antwoorden op open vragen van professionals werkzaam bij 2^e tranche NASB gemeenten
- E Antwoorden op open vragen van professionals werkzaam bij niet-NASB gemeenten

1 Inleiding

1.1 Doelstelling

Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) heeft TNO gevraagd om een monitor onder professionals uit te voeren in de periode 2007-2011. Doel van de monitor is om met een serie metingen in de periode 2007 tot en met 2011 inzicht te krijgen in de verwachtingen, wensen en behoeftes van professionals werkzaam in het werkveld van sport en bewegen. De eerste meting (i.e. nulmeting) vond plaats in 2007 (Chorus & Stubbe, 2008), de tweede meting in 2008 (Stubbe & Chorus, 2009), de derde meting in 2009 (Stubbe & Chorus, 2010) en de vierde meting in 2010 (Stubbe & Chorus, 2011). De vijfde monitor is uitgezet bij professionals werkzaam in verschillende settings, te weten gemeenten, scholen, algemene organisaties (bijv. GGD'en, sportraden, welzijnsorganisaties), organisaties in de setting werk (bijv. publieke bedrijven in het MKB, brancheorganisaties, arbodiensten) en organisaties in de setting ouderen(zorg). Anders dan in vorige jaren heeft NISB ervoor gekozen om per setting een rapportage te laten maken. Tevens heeft NISB er voor gekozen om de belangrijkste resultaten per setting te presenteren in een PowerPointpresentatie. In dit rapport staan de resultaten centraal ten aanzien van professionals werkzaam bij organisaties in de setting ouderen(zorg). Het doel van de monitor ten aanzien van de setting ouderen is drieledig. Ten eerste wordt met de monitor inzicht verkregen in de organisaties die zich richten op beweegstimulering bij ouderen en mensen met een chronische ziekte. Ten tweede wordt de bekendheid en inzet van projecten en –producten gericht op beweegstimulering bij ouderen in kaart gebracht. Ten slotte wordt de bekendheid en inzet van projecten specifiek gericht op valpreventie van ouderen in kaart gebracht. Organisaties die in de setting ouderen(zorg) zijn aangeschreven zijn:

- welzijnsorganisaties;
- stichting welzijn ouderen;
- woonzorginstellingen;
- fysiotherapeuten;
- thuiszorginstellingen;
- lesgevers sport en bewegen 50+

1.2 Vraagstellingen

De vragenlijsten uit 2007, 2008, 2009 en 2010 dienden als leidraad voor de meting in 2011. Om het overzicht van relevante beweegprojecten zo actueel mogelijk te houden, zijn sommige projecten verwijderd en anderen toegevoegd.

Voor de uitvoering van de monitor is er per setting een aparte vragenlijst gemaakt. Ook voor de organisaties gericht op ouderen(zorg) is een aparte vragenlijst gemaakt. De welzijnsorganisaties vielen echter onder 'algemene organisaties' en hebben daarom ook vragen ingevuld over andere doelgroepen dan ouderen. Voor de uitwerking van dit rapport is de respons van de welzijnsorganisaties specifiek over de doelgroep ouderen toegevoegd aan de respons van de organisaties

gericht op ouderen(zorg). Voor de uitwerking van de resultaten met betrekking tot projecten en producten gericht op bewegestimulering en valpreventie van ouderen, zijn ook de resultaten opgenomen van de setting 'gemeenten' en 'algemene organisaties'.

Het rapport is ingedeeld aan de hand van de volgende drie onderwerpen met de onderliggende vragen:

1. Organisaties die zich richten op bewegestimulering bij ouderen en mensen met een chronische ziekte:
  - a) Welke organisaties richten zich specifiek op bewegestimulering van chronisch zieken en op welke doelgroepen(en) van chronisch zieken richten zij zich?
  - b) Hebben professionals werkzaam bij een woonzorginstelling kennis of ondersteuning nodig om bewegebeleid binnen hun woonzorginstelling te creëren?
  - c) Is er aandacht voor voldoende beweging en een beweegvriendelijke omgeving in de woonzorginstelling?
2. Bekendheid en inzet projecten en producten gericht op bewegestimulering bij ouderen:
  - a) In hoeverre is men bekend met en wordt er gebruik gemaakt van materialen van de campagne(s)?
  - b) In hoeverre zijn de professionals betrokken bij de sport- en bewegestimulering van ouderen?
3. Bekendheid en inzet projecten gericht op valpreventie van ouderen:
  - a) In hoeverre wordt er aandacht besteed aan het thema valpreventie?

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft hoe de monitor onder Professionals 2011 is ontwikkeld en onder welke professionals de vijfde meting is uitgevoerd. Tevens wordt de respons besproken. Hoofdstuk 3 gaat in op organisaties die zich richten op bewegestimulering bij ouderen en mensen met een chronische ziekte. In hoofdstuk 4 staat de bekendheid met en inzet van projecten en –producten gericht op bewegestimulering bij ouderen centraal. Hoofdstuk 5 beschrijft de bekendheid met en inzet van projecten specifiek gericht op valpreventie. Conclusies en aanbevelingen worden besproken in hoofdstuk 6.

2 Opzet onderzoek

2.1 Selectie professionals

Voor de setting 'ouderen' zijn vijf verschillende soorten organisaties uitgenodigd om deel te nemen aan de monitor onder professionals 2011, te weten:

1. Freelancers werkzaam in de setting ouderen
2. Fysio- / oefentherapiepraktijken
3. Stichting Welzijn Ouderen (SWO) / welzijnsorganisaties
4. Thuiszorgorganisaties
5. Woonzorginstellingen

Op basis van de respons is later een extra categorie (6.) benoemd, te weten 'sportbedrijven'.

De contactgegevens van de professionals zijn op verschillende manieren geselecteerd. De fysieke adressen van de fysio- en oefentherapiepraktijken zijn aangekocht bij het Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL). De contactgegevens van de woonzorginstellingen, SWO en de thuiszorgorganisaties zijn verkregen via de adresgids Maatschappelijk Welzijn en de bijbehorende cd-rom. Tot slot zijn de contactgegevens van de freelancers verkregen via NISB. Het betreft voornamelijk docenten sport en bewegen voor 50-plussers. Hiervoor heeft NISB beroep gedaan op twee verenigingen waar de meeste docenten bij aangesloten zijn, te weten de 'Landelijke vereniging van bewegingsleiders 55+ (VML)' en de 'Noordelijke Vereniging Docenten Sport en Bewegen voor Senioren (SBvS)'.

In tabel 2.1 staat weergegeven hoe de drie doelgroepen zijn benaderd. De meeste professionals zijn per email uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. In deze mail stond een link naar de internetvragenlijst. Indien geen emailadressen beschikbaar waren, werden fysieke adressen gebruikt. Deze professionals ontvingen vervolgens een brief van TNO en konden zich via een emailadres aanmelden voor het onderzoek. Bij aanmelding ontvingen de professionals de link naar de internetvragenlijst.

Tabel 2.1 Wijze van benadering en respons uitgesplitst per groep van professionals

Organisatie	Bestand	Benadering (aantal)	Respons (aantal)
Freelancers	VML / SBvS	E-mail (N=824)	13% (N=105)
Fysio- / oefentherapiepraktijken	NIVEL	Brief (N=500)	10% (N= 49)
SWO	Adresgids Maatsch. Welzijn	E-mail (N=281)	26% (N= 73)
Thuiszorgorganisaties	Adresgids Maatsch. Welzijn	E-mail (N=144)	26% (N= 38)
Woonzorginstellingen	Adresgids Maatsch. Welzijn	E-mail (892)	13% (N=120)
Sportbedrijven*	-	-	(N= 5)
Welzijnsorganisaties*†	-	-	(N= 5)

*De categorieën 'Sportbedrijven' en 'Welzijnsorganisaties' zijn in overleg met NISB gecreëerd na analyse van de respons bij de antwoordmogelijkheid 'Anders, namelijk' op de vraag namens welke organisatie de vragenlijst wordt ingevuld. Om die reden kan er ook geen responsratio worden aangegeven voor deze groep.

†De respons van de welzijnsorganisaties is samengevoegd met de respons van SWO. In het rapport wordt dit verder uitgewerkt als 'SWO', waarvan het aantal respondenten in totaal 78 is.

2.2 Resultaten respons

In totaal hebben 395 professionals uit de setting ouderen de vragenlijst ingevuld. Tabel 2.2 geeft een overzicht van de functies van de respondenten. Het merendeel van deze groep professionals is docent/activiteitenbegeleider.

Tabel 2.2 Functies van de respondenten

Functie	Percentage (aantal)
Docent/lesgever/trainer/activiteitenbegeleider	44% (N=172)
Directeur/manager/hoofd/teamleider	30% (N=119)
Fysiotherapeut/oefentherapeut/ergotherapeut/etc.	17% (N=66)
Consulent/voorlichter/adviseur/coördinator	6% (N=24)
Beleidsfunctionaris/-medewerker	6% (N=22)
Overige	3% (N=81)
Totaal*	106% (N=484)

*Het totaal telt op tot meer dan 100% omdat respondenten meerdere functies konden aanvinken.

2.3 Methode

Aan de professionals zijn vragen voorgelegd over (beleid gericht op) beweegstimulering van ouderen en mensen met een chronische aandoening, de bekendheid met en betrokkenheid bij projecten en –producten gericht op beweegstimulering bij ouderen en de bekendheid en betrokkenheid bij projecten specifiek gericht op valpreventie. De gegevens zijn geanalyseerd in SPSS en per vraag is een uitdraai van de frequenties gemaakt. De uitkomsten zijn weergegeven in tabellen of grafieken. Soms waren de aantallen te klein om vervolgvragen te

analyseren. Dit is dan expliciet vermeld in de tekst of in de tabel. In de grafieken of in de tekst ontbreken deze gegevens dan.

Sommige vragen zijn niet gesteld in 2010, de gegevens van 2010 ontbreken dan in de tabel of in de tekst. Sommige vragen zijn anders gesteld in 2011, om gegevens van gewijzigde vragen van 2011 goed te kunnen vergelijken met de gegevens van 2010, zijn deze laatste gegevens opnieuw berekend. Hierdoor kunnen de nieuwe 2010 gegevens iets afwijken van de gegevens gerapporteerd in het eerder verschenen rapport (Stubbe & Chorus, 2011). Eerdere metingen (2007, 2008 en 2009) zijn in overleg met NISB buiten beschouwing gelaten.

Voor de uitwerking van de resultaten met betrekking tot projecten en –producten gericht op beweegstimulering en valpreventie van ouderen, zijn ook de resultaten opgenomen van de setting algemene organisaties (N=116) en gemeenten (N=170). Voor de setting gemeenten is onderscheid gemaakt tussen gemeenten die ondersteunende financiering hebben ontvangen uit de eerste tranche van het Nationaal Actieplan Sport- en Bewegen (NASB) (N=39), gemeenten die ondersteunende financiering hebben ontvangen uit de tweede tranche van het NASB (N=57) en gemeenten die geen ondersteunende financiering hebben ontvangen vanuit het NASB (N=74).

3 Resultaten (1): Bewegstimulering van chronisch zieken

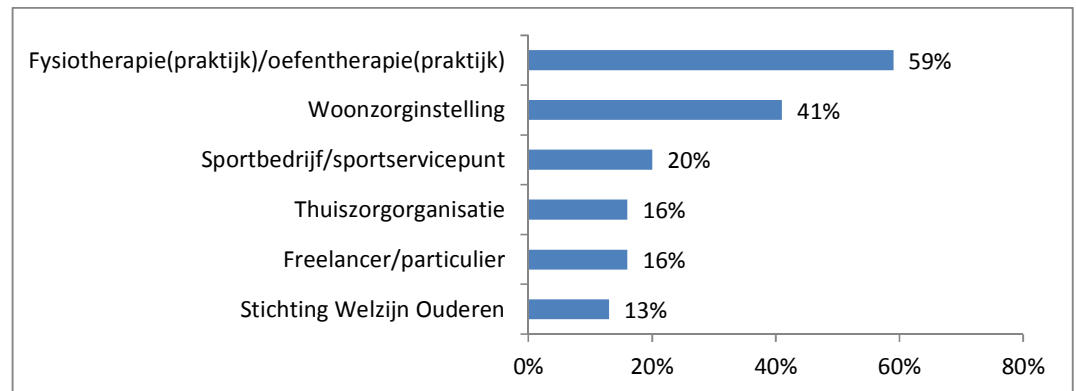
3.1 Inleiding

In deze paragraaf staan de resultaten centraal met betrekking tot bewegstimulering van chronisch zieken en ouderen (50-plussers). De vragen zijn beantwoord door professionals die werkzaam zijn bij een organisatie die zich richt op ouderen (N=395). De organisaties zijn Stichting Welzijn Ouderen (N=78), woonzorginstelling (N=120)*, fysiotherapie(praktijk)/oefentherapie(praktijk) (N=49), sportbedrijven (N=5), thuiszorgorganisatie (N=38) en freelancer/particulier (N=105).

* In eerste instantie is gevraagd namens welke organisatie de professional de vragenlijst invulde en hierbij was één antwoord mogelijk. Vervolgens is specifiek de vraag gesteld of de professional werkzaam is bij een woonzorginstelling (N=157). Mogelijk zijn er professionals in meerdere organisaties werkzaam. Bij de resultaten met betrekking tot bewegstimulering van chronisch zieken is uitgegaan van 120 professionals werkzaam bij een woonzorginstelling en bij de resultaten met betrekking tot bewegstimulering van ouderen is uitgegaan van 157 professionals werkzaam bij een woonzorginstelling.

3.2 Bewegstimulering van chronisch zieken:

Ten eerste is aan de professionals gevraagd of hun organisatie zich specifiek richt op mensen met een chronische aandoening. In figuur 1.1 staan de resultaten weergegeven. Het merendeel van de professionals is werkzaam in een fysiotherapie/oefenpraktijk of bij een woonzorginstelling (figuur 3.1).

Figuur 3.1 Percentage professionals dat aangeeft dat hun organisatie zich specifiek richt op mensen met een chronische aandoening.

Aan de professionals werkzaam bij een organisatie die zich richt op mensen met een chronische aandoening is vervolgens gevraagd op welke patiëntgroepen de organisatie zich richt om bewegen te stimuleren. De resultaten staan in tabel 3.1 weergegeven. Bij deze vraag konden meerdere antwoordmogelijkheden aangekruist worden, waardoor het percentage optelt tot meer dan 100%. Aan de professionals die 'anders' hebben geantwoord, is gevraagd op welke doelgroep(en) zij zich nog meer richten. Deze antwoorden zijn opgenomen in de bijlage.

Professionals werkzaam bij woonzorginstellingen richten zich voornamelijk op rug- en gewrichtsaandoeningen en dementie. Fysiotherapeuten en oefentherapeuten richten zich voornamelijk op rug- en gewrichtsaandoeningen en hart- en vaatziekten. De organisaties Stichting Welzijn Ouderen, sportbedrijf, thuiszorgorganisatie en freelancer/particulier richten zich niet duidelijk op een bepaalde aandoening. De professionals richten zich vrijwel niet op maag- en darmaandoeningen.

Tabel 3.1 Percentage professionals dat aangeeft dat hun organisatie zich richt op de desbetreffende doelgroep(en) van chronisch zieken om het bewegen te stimuleren (Meerdere antwoorden mogelijk)

Organisatie en aandoening	Aantal	%
Stichting Welzijn Ouderen		
Rug- en gewrichtsaandoeningen	4	5%
Hart- en vaatziekten	3	4%
Overgewicht (obesitas)	3	4%
Luchtwegaandoeningen (astma, COPD, etc.)	5	6%
Maag- en darmaandoeningen	0	0%
Diabetes Mellitus I en II	4	5%
Mensen met depressie(ve klachten)	2	3%
Kanker	2	3%
Dementie	2	3%
Anders	6	8%
Woonzorginstelling		
Rug- en gewrichtsaandoeningen	29	24%
Hart- en vaatziekten	23	19%
Overgewicht (obesitas)	14	12%
Luchtwegaandoeningen (astma, COPD, etc.)	23	19%
Maag- en darmaandoeningen	3	3%
Diabetes Mellitus I en II	14	12%
Mensen met depressie(ve klachten)	13	11%
Kanker	5	4%
Dementie	33	28%
Anders	10	8%
Fysiotherapie(praktijk)/oefentherapie(praktijk)		
Rug- en gewrichtsaandoeningen	23	
Hart- en vaatziekten	20	
Overgewicht (obesitas)	12	
Luchtwegaandoeningen (astma, COPD, etc.)	21	
Maag- en darmaandoeningen	0	
Diabetes Mellitus I en II	17	
Mensen met depressie(ve klachten)	6	
Kanker	9	
Dementie	5	
Anders	3	

Organisatie en aandoening	Aantal	%
Sportbedrijven		
Rug- en gewrichtsaandoeningen	1	20%
Hart- en vaatziekten	1	20%
Overgewicht (obesitas)	1	20%
Luchtwegaandoeningen (astma, COPD, etc.)	1	20%
Maag- en darmaandoeningen	0	0%
Diabetes Mellitus I en II	1	20%
Mensen met depressie(ve klachten)	1	20%
Kanker	1	20%
Dementie	0	0%
Anders	0	0%
Thuiszorgorganisatie		
Rug- en gewrichtsaandoeningen	2	5%
Hart- en vaatziekten	4	11%
Overgewicht (obesitas)	3	8%
Luchtwegaandoeningen (astma, COPD, etc.)	4	11%
Maag- en darmaandoeningen	2	5%
Diabetes Mellitus I en II	3	8%
Mensen met depressie(ve klachten)	3	8%
Kanker	2	5%
Dementie	2	5%
Anders	0	0%
Freelancer/particulier		
Rug- en gewrichtsaandoeningen	9	9%
Hart- en vaatziekten	9	9%
Overgewicht (obesitas)	8	8%
Luchtwegaandoeningen (astma, COPD, etc.)	5	5%
Maag- en darmaandoeningen	2	2%
Diabetes Mellitus I en II	8	8%
Mensen met depressie(ve klachten)	4	4%
Kanker	3	3%
Dementie	4	4%
Anders	4	4%

3.3 Aandacht voor mensen met een chronische aandoening en aanwezige kennis over bewegstimulering

Aan de professionals is gevraagd in hoeverre ze het eens zijn met een drietal stellingen. In tabel 3.2 staan de antwoorden weergegeven. Er zijn grote verschillen tussen de groepen professionals, met uitzondering van de eerste stelling, daar is het merendeel van de professionals het niet mee eens. De professionals denken in het algemeen positiever over stelling twee (kennis en ervaring over

gedragsverandering) en over stelling drie (kennis en ervaring over veilig sporten en bewegen).

Tabel 3.2 Percentage professionals dat het aangeeft eens te zijn met de stelling.

Stelling en organisatie	Helemaal mee eens	Mee eens	Mee eens noch mee oneens	Mee oneens	Helemaal mee oneens
Het stimuleren van sport en bewegen voor mensen met een (chronische) aandoening heeft voor onze organisatie lage prioriteit.					
Stichting Welzijn Ouderen	10%	10%	10%	60%	10%
Woonzorginstelling	0%	9%	21%	51%	19%
Fysiotherapie(praktijk)/oefentherapie(praktijk)	0%	3%	0%	28%	69%
Sportbedrijf	0%	0%	0%	0%	100%
Thuiszorgorganisatie	0%	0%	0%	25%	75%
Freelancer/particulier	13%	7%	7%	27%	47%
Onze organisatie heeft genoeg kennis en ervaring over het stimuleren van gedragsverandering en het laten beklijven van gedrag bij mensen met een (chronische) aandoening.					
Stichting Welzijn Ouderen	10%	40%	30%	10%	10%
Woonzorginstelling	12%	49%	26%	14%	0%
Fysiotherapie(praktijk)/oefentherapie(praktijk)	21%	55%	14%	7%	3%
Sportbedrijf	100%	0%	0%	0%	0%
Thuiszorgorganisatie	50%	0%	25%	25%	0%
Freelancer/particulier	13%	47%	7%	20%	13%
Onze organisatie heeft genoeg kennis en ervaring om mensen met een (chronische) aandoening (artrose/overgewicht of depressie) veilig te kunnen laten sporten/bewegen.					
Stichting Welzijn Ouderen	20%	40%	20%	10%	10%
Woonzorginstelling	16%	51%	21%	12%	0%
Fysiotherapie(praktijk)/oefentherapie(praktijk)	31%	55%	3%	7%	3%
Sportbedrijf	100%	0%	0%	0%	0%
Thuiszorgorganisatie	25%	50%	25%	0%	0%
Freelancer/particulier	27%	33%	13%	13%	13%

3.4 Woonzorginstellingen

Aan de professionals die werkzaam zijn bij woonzorginstellingen zijn specifiek vragen gesteld over beweegstimulering bij ouderen binnen woonzorginstellingen. Ten eerste is gevraagd of de professionals behoefte hebben aan kennis/ondersteuning om beweegbeleid binnen hun woonzorginstelling te creëren. In tabel 3.3 staan de antwoorden weergegeven. Bij deze vraag konden meerdere antwoordmogelijkheden aangekruist worden, waardoor het percentage optelt tot meer dan 100%. Aan de professionals die 'anders' hebben geantwoord, is

gevraagd aan welke andere kennis/ondersteuning zij behoefte hebben. Deze antwoorden zijn opgenomen in de bijlage. “Subsidie/fondsen mogelijkheden”, “Goede praktijkvoorbeelden van andere locaties”, “Stappenplan hoe je beweegbeleid kunt integreren” en “Cijfers over kostenbesparing in de zorg door bewegen” zijn het meest genoemd door de professionals.

Tabel 3.3 Percentage professionals dat behoefte heeft aan kennis/ondersteuning om beweegbeleid binnen hun woonzorginstelling te creëren (Meerdere antwoorden mogelijk).

Kennis/ondersteuning	Aantal	Percentage
Subsidie/fondsen mogelijkheden	69	44%
Goede praktijkvoorbeelden van andere locaties	68	43%
Stappenplan hoe je beweegbeleid kunt integreren	68	43%
Cijfers over kostenbesparing in de zorg door bewegen	62	40%
Budgetindicatie om een goed beweegbeleid door te voeren	56	36%
Cijfers over de meest voorkomende chronische ziekten die beïnvloed kunnen worden door bewegen	41	26%
Ervaringen van bewoners	38	24%
Wij hebben geen kennis/ondersteuning nodig	24	15%
Cijfers over het aantal ouderen dat inactief is	22	14%
Anders	17	11%
Geen behoefte aan beweegbeleid	2	1%

Vervolgens is aan de professionals gevraagd of het verzorgend personeel in hun dagelijkse contact met bewoners aandacht besteedt aan voldoende bewegen. 31% van de professionals geeft aan dat het verzorgend personeel aandacht besteedt aan voldoende bewegen, 48% van de professionals geeft aan geen aandacht te besteden aan voldoende bewegen en 21% van de professionals weet het niet.

Tabel 3.4 geeft een overzicht van de specifieke vormen van aandacht die de woonzorginstellingen schenken aan een beweegvriendelijke omgeving. Bij deze vraag konden meerdere antwoordmogelijkheden aangekruist worden, waardoor het percentage optelt tot meer dan 100%. Aan de professionals is gevraagd welke andere specifieke vorm van aandacht hun woonzorginstelling schenkt aan een beweegvriendelijke omgeving. Deze antwoorden zijn opgenomen in de bijlage. Bijna de helft van de professionals geeft aan een andere vorm van aandacht te schenken dan de specifieke vormen die genoemd zijn in de vragenlijst. Van de specifieke vormen van aandacht, wordt ‘er is een rollator vriendelijke route gecreëerd’ het meest genoemd (26%).

Tabel 3.4 Percentage professionals dat specifieke vormen van aandacht schenkt aan een beweegvriendelijke omgeving (Meerdere antwoorden mogelijk)

Vorm van aandacht	Aantal	%
Anders	73	47%
Er is een rollator vriendelijke route gecreëerd	40	26%
Er is een wandelroute uitgezet	26	17%
Een beweegtuin met fitnessstoestellen is geplaatst	24	15%
Weet niet	21	13%
Wij besteden daar geen aandacht aan	18	12%

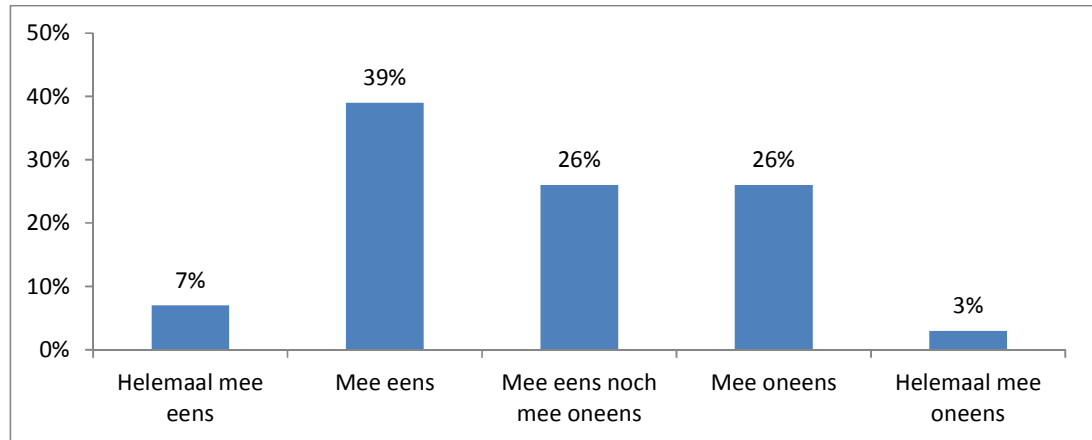
3.5 Kennis over en gebruik van sport- en beweginginterventies binnen woonzorginstellingen

Aan de professionals is gevraagd in hoeverre ze het eens zijn met een viertal stellingen. In figuur 3.2, 3.3, 3.4 en 3.5 staan de antwoorden weergegeven. Ten eerste is gevraagd in hoeverre de professionals het eens zijn met de stelling “Binnen onze woonzorginstelling is genoeg kennis en informatie beschikbaar over geschikt sport- en beweegaanbod voor de bewoners (en evt. direct omwonenden)”. Met deze stelling waren de meeste professionals het eens (39%).

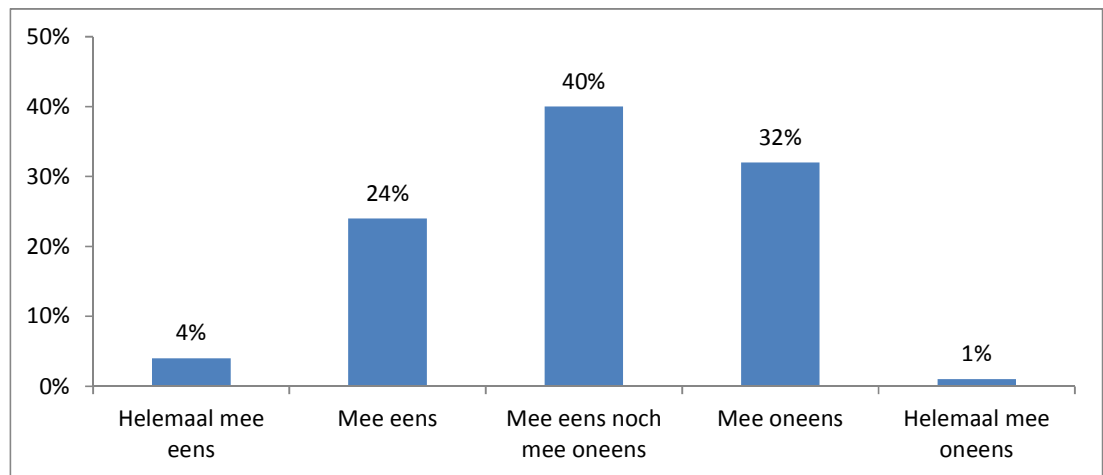
Ten tweede is gevraagd in hoeverre de professionals het eens zijn met de stelling “Binnen onze woonzorginstelling is genoeg kennis en informatie over succesvolle sport- en beweginginterventies voor de bewoners (en evt. direct omwonenden)”. Hier waren de meeste professionals het mee eens noch mee oneens (40%).

Met de stelling “Er wordt voldoende gebruik gemaakt van succesvolle sport- en beweginginterventies door professionals binnen onze woonzorginstelling waren ongeveer evenveel professionals het mee eens nog mee oneens als mee oneens (respectievelijk 35% en 36%).

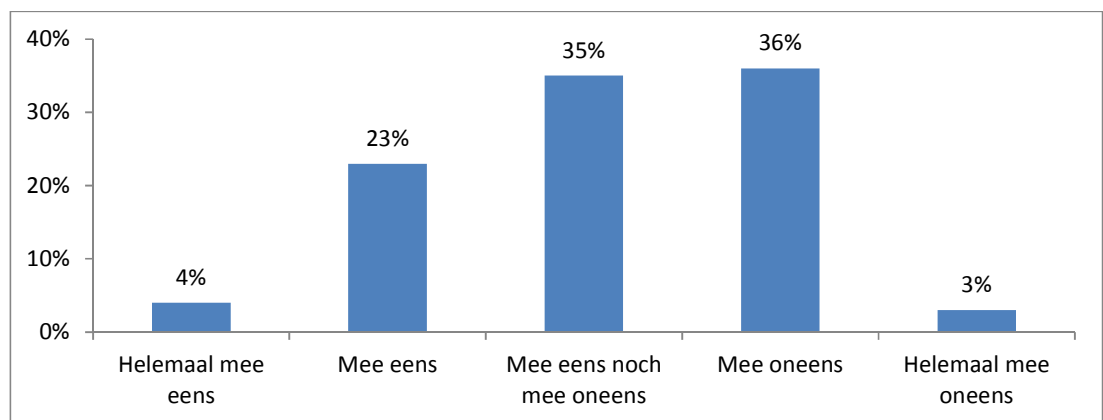
Ten slotte is aan de professionals gevraagd of ze het eens zijn met de stelling “Er is voldoende afstemming tussen verschillende sectoren (zorg, welzijn en sport) binnen en buiten onze woonzorginstelling”. Hier zijn de meeste professionals het mee oneens (43%).

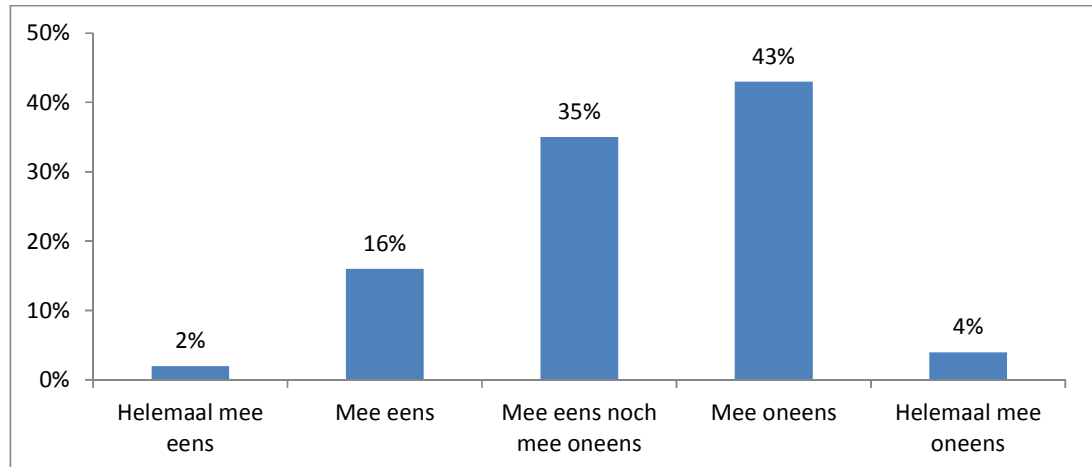
Figuur 3.2 Percentage professionals dat het eens is met de stelling "Binnen onze woonzorginstelling is genoeg kennis en informatie beschikbaar over geschikt sport- en beweegaanbod voor de bewoners (en evt. direct omwonenden)".

Figuur 3.3 Percentage professionals dat het eens is met de stelling "Binnen onze woonzorginstelling is genoeg kennis en informatie over succesvolle sport- en beweeginterventies voor de bewoners (en evt. direct omwonenden)".

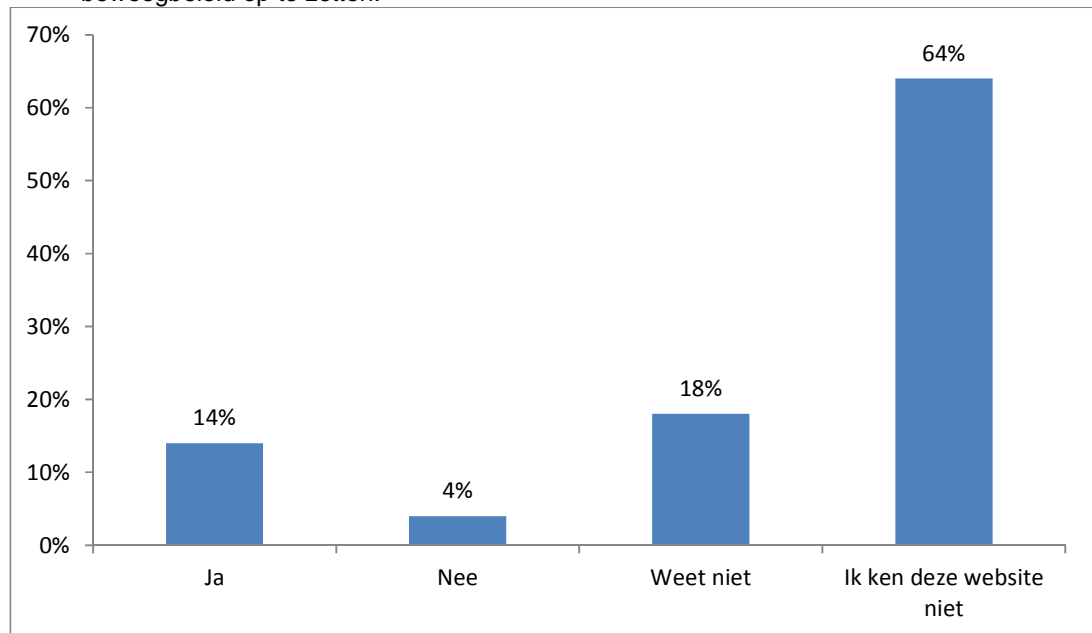
Figuur 3.4 Percentage professionals dat het eens is met de stelling "Er wordt voldoende gebruik gemaakt van succesvolle sport- en beweeginterventies door professionals binnen onze woonzorginstelling".

Figuur 3.5 Percentage professionals dat het eens is met de stelling "Er is voldoende afstemming tussen verschillende sectoren (zorg, welzijn en sport) binnen en buiten onze woonzorginstelling".

3.6 Webpagina

NISB heeft een webpagina (www.nisb.nl/woonzorginstellingen) aangemaakt met informatie over bewegcijfers, stappenplan voor beweegbeleid, subsidiemogelijkheden en nieuwsitems. Aan de professionals is gevraagd of deze website voldoende ondersteuning biedt om beweegbeleid op te zetten. In figuur 3.6 staan de resultaten weergegeven. Meer dan de helft van de professionals kent deze website niet (64%). 14% van de professionals geeft aan dat de website voldoende ondersteuning biedt om beweegbeleid op te zetten en slechts 4% van de professionals geeft aan dat de website onvoldoende ondersteuning biedt om beweegbeleid op te zetten.

Figuur 3.6 Percentage professionals dat aangeeft dat de website www.nisb.nl/woonzorginstellingen voldoende ondersteuning biedt om beweegbeleid op te zetten.

4 Resultaten (2): Bekendheid en inzet projecten en producten gericht op bewegestimulering bij ouderen

4.1 Inleiding

In deze paragraaf staan de resultaten centraal met betrekking tot professionals die zich richten op bewegestimulering van ouderen (50-plussers). De vragen zijn ingevuld door professionals werkzaam bij algemene organisaties (N = 116), professionals die zich richten op ouderen (N=395), professionals werkzaam bij 1^e tranche NASB gemeenten (N=39), 2^e tranche NASB gemeenten (N=57) en niet-NASB gemeenten (N=74). De vragen met betrekking tot doelgroep participatie zijn beantwoord door professionals die werkzaam zijn bij een organisatie die zich richt op ouderen (N=395). Deze organisaties zijn Stichting Welzijn Ouderen (N=78), woonzorginstelling (N=120), fysiotherapie(praktijk)/oefentherapie(praktijk) (N=49), sportbedrijven (N=5), thuiszorgorganisatie (N=38) en freelancer/particulier (N=105). Onder doelgroep participatie wordt verstaan het betrekken van ouderen bij de keuze, voorbereiding, uitvoering en/of evaluatie van het sport- en beweegaanbod.

4.2 Projecten en producten ouderen

Ten eerste zijn aan de professionals vragen gesteld over projecten en producten gericht op het in beweging krijgen van te-weinig actieve 50-plussers of kwetsbare ouderen. De professionals hebben aangegeven of ze bekend zijn met deze projecten/producten, of ze hierbij het afgelopen jaar betrokken zijn geweest en of ze deze projecten/producten zelf hebben uitgevoerd in het afgelopen jaar. De resultaten staan weergegeven in tabel 4.1, daarbij moet opgemerkt worden dat niet alle projecten aan alle doelgroepen professionals zijn voorgelegd. De resultaten laten zien dat de professionals die zich specifiek richten op ouderen (professionals werkzaam bij Stichting Welzijn Ouderen, woonzorginstellingen, fysiotherapie-(praktijken)/oefentherapie(praktijken), sportbedrijven, thuiszorgorganisaties en als freelancer/particulier) het minst bekend zijn met de projecten/producten voor bewegestimulering van 50-plussers. Uitzonderingen zijn het project "In Balans" en de cursus "Bewegen en Gezondheid". Van dit project en deze cursus is de bekendheid het kleinst bij de professionals werkzaam bij niet-NASB gemeenten. Professionals werkzaam bij algemene organisaties zijn vaak het meest bekend met de projecten of producten gericht op ouderen. De bekendheid van de professionals is het grootst voor de aanpak van GALM en de aanpak Meer Bewegen voor Ouderen. Deze producten worden tevens het meest uitgevoerd door de professionals. Van alle overig genoemde projecten/producten blijken er weinig daadwerkelijk uitgevoerd te worden. De bekendheid van de professionals is het kleinst voor de aanpak GALM met variant GROSSO en het project YALP ouderen in beweging.

Tabel 4.1 Percentage professionals dat bekend is met en betrokken is geweest bij het project/product en deze zelf heeft uitgevoerd.

	Bekend, bij betrokken en ook uitgevoerd		Bekend en bij betrokken, maar niet uitgevoerd		Bekend, maar niet bij betrokken		Niet bekend		Totaal
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
De cursus Bewegen en Gezondheid									
Algemene organisaties	12	20%	6	10%	25	42%	17	28%	60
Ouderen	26	8%	14	4%	149	43%	159	46%	348
NASB 1 ^e tranche	17	30%	x	x	16	49%	10	30%	33
NASB 2 ^e tranche	3	6%	x	x	24	51%	20	43%	47
Niet-NASB	2	5%	x	x	15	38%	23	58%	40
De aanpak van GALM									
Algemene organisaties	38	63%	7	12%	14	23%	1	2%	60
Ouderen	62	18%	25	7%	116	33%	145	42%	348
NASB 1 ^e tranche	20	61%	x	x	12	36%	1	3%	33
NASB 2 ^e tranche	27	57%	x	x	20	43%	0	0%	47
Niet-NASB	20	50%	x	x	16	40%	4	10%	40
De aanpak van GALM met variant SMALL									
Algemene organisaties	18	30%	10	17%	19	32%	13	22%	60
Ouderen	12	3%	16	5%	81	23%	239	69%	348
NASB 1 ^e tranche	5	15%	x	x	21	64%	7	21%	33
NASB 2 ^e tranche	5	11%	x	x	33	70%	9	19%	47
Niet-NASB	1	3%	x	x	18	45%	21	53%	40
De aanpak van GALM met variant SCALA									
Ouderen	16	5%	20	6%	88	25%	224	64%	348
NASB 1 ^e tranche	4	12%	x	x	20	61%	9	27%	33
NASB 2 ^e tranche	6	13%	x	x	32	68%	9	19%	47
Niet-NASB	4	10%	x	x	19	48%	17	43%	40
De aanpak van GALM met variant GALM+									
Ouderen	17	5%	15	4%	77	22%	239	69%	348
NASB 1 ^e tranche	4	12%	x	x	21	64%	8	24%	33
NASB 2 ^e tranche	6	13%	x	x	29	62%	12	26%	47
Niet-NASB	6	15%	x	x	14	35%	20	50%	40
De aanpak van GALM met variant Grosso									
Ouderen	2	1%	8	2%	63	18%	275	79%	348
NASB 1 ^e tranche	2	6%	x	x	15	46%	16	49%	33
NASB 2 ^e tranche	1	2%	x	x	29	62%	17	36%	47
Niet-NASB	1	3%	x	x	13	33%	26	65%	40

	Bekend, bij betrokken en ook uitgevoerd		Bekend en bij betrokken, maar niet uitgevoerd		Bekend, maar niet bij betrokken		Niet bekend		Totaal
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
De COACH-aanpak									
Algemene organisaties	9	15%	12	20%	26	43%	13	22%	60
Ouderen	7	2%	8	2%	87	25%	246	71%	348
NASB 1 ^e tranche	5	15%	x	x	14	42%	14	42%	33
NASB 2 ^e tranche	6	13%	x	x	27	57%	14	30%	47
Niet-NASB	4	10%	x	x	12	30%	24	60%	40
Het project Bewegen valt goed!									
Algemene organisaties	13	22%	9	15%	26	43%	12	20%	60
Ouderen	18	5%	22	6%	113	33%	195	56%	348
NASB 1 ^e tranche	7	21%	x	x	13	39%	13	39%	33
NASB 2 ^e tranche	13	23%	x	x	23	49%	13	28%	47
Niet-NASB	2	5%	x	x	21	53%	17	43%	40
De aanpak Meer Bewegen voor Ouderen									
Algemene organisaties	33	55%	6	10%	18	30%	3	5%	60
Ouderen	179	51%	25	7%	93	27%	51	15%	348
Het project In Balans									
Algemene organisaties	16	27%	10	17%	21	35%	13	22%	60
Ouderen	54	16%	48	14%	112	32%	134	39%	348
NASB 1 ^e tranche	11	33%	x	x	11	33%	11	33%	33
NASB 2 ^e tranche	12	26%	x	x	23	49%	12	26%	47
Niet-NASB	2	5%	x	x	20	50%	18	45%	40
Werk aan de wandel (KNBLO-NL)									
Ouderen	11	3%	10	3%	51	15%	276	79%	348
Het project YALP ouderen in beweging (Yalp)									
Algemene organisaties	3	5%	4	7%	25	42%	28	47%	60
Ouderen	7	2%	6	2%	28	8%	307	88%	348
NASB 1 ^e tranche	6	18%	x	x	14	42%	13	39%	33
NASB 2 ^e tranche	19	9%	x	x	24	51%	19	40%	47
Niet-NASB	0	0%	x	x	13	33%	27	68%	
Het project Beweegtuinen voor ouderen									
Algemene organisaties	9	15%	8	13%	26	43%	17	28%	60
Ouderen	14	4%	21	6%	147	42%	166	48%	

Aan de professionals zijn vervolgens nog vragen gesteld over specifieke sportprojecten. In tabel 4.2 staan deze resultaten beschreven, daarbij moet opgemerkt worden dat niet alle projecten aan alle doelgroepen professionals zijn voorgelegd. Ook hier geldt weer dat de professionals die zich richten op ouderen het minst bekend zijn met de projecten. Zij zijn niet bekend met de vier sportprojecten en de sportprojecten worden door hen tevens het minst uitgevoerd. Het project Fithockey is het meest bekend en het project Master Trendweken is het minst bekend bij de professionals. Het project Werk aan de wandel is alleen opgenomen in de vragenlijst voor de setting 'ouderen' en dit project is onbekend bij het merendeel van de professionals die zich richten op ouderen.

Tabel 4.2 Percentage professionals dat bekend is met en betrokken is geweest bij specifieke sportprojecten en deze zelf heeft uitgevoerd.

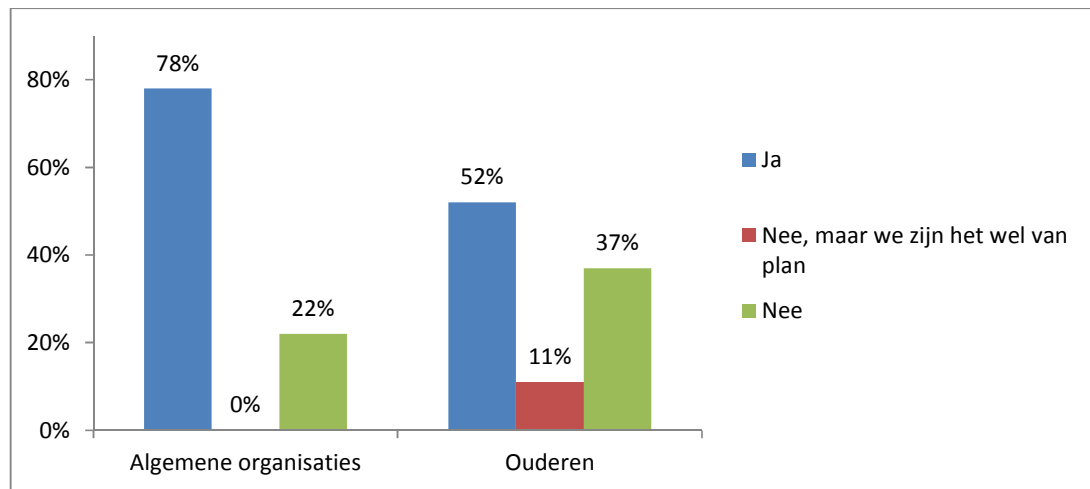
	Bekend, bij betrokken en ook uitgevoerd		Bekend en bij betrokken, maar niet uitgevoerd		Bekend, maar niet bij betrokken		Niet bekend		Totaal Aantal
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	
Master Trendweken (Gymnastiek Unie)									
Algemene organisaties	5	8%	6	10%	19	32%	30	50%	60
Ouderen	8	2%	14	4%	43	12%	283	81%	348
NASB 1 ^e tranche	2	6%	x	x	13	39%	18	55%	33
NASB 2 ^e tranche	4	9%	x	x	20	43%	23	49%	47
Niet-NASB	2	5%	x	x	9	23%	29	73%	40
Fithockey, voorheen Knotshockey (Koninklijke Nederlandse Hockey Bond)									
Algemene organisaties	5	8%	13	22%	26	43%	16	27%	60
Ouderen	10	3%	7	2%	80	23%	251	72%	348
NASB 1 ^e tranche	7	21%	x	x	16	49%	10	30%	33
NASB 2 ^e tranche	6	13%	x	x	30	64%	11	23%	47
Niet-NASB	7	18%	x	x	15	38%	18	45%	40
Denken en Doen (Bridge Bond)									
Algemene organisaties	10	17%	5	8%	27	45%	18	30%	60
Ouderen	7	2%	6	2%	45	13%	290	83%	348
NASB 1 ^e tranche	12	36%	x	x	15	46%	6	18%	33
NASB 2 ^e tranche	20	43%	x	x	19	40%	8	17%	47
Niet-NASB	4	10%	x	x	12	30%	24	60%	40
Werk aan de wandel (KNBLO-NL)^{a, b}									
Ouderen	11	3%	10	3%	51	15%	276	79%	348

4.3 Overige beweegactiviteiten

Aan de professionals werkzaam bij algemene organisaties en de professionals die zich richten op ouderen is gevraagd of de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn, zelf nog andere activiteiten aanbieden om bewegen te stimuleren bij ouderen, naast

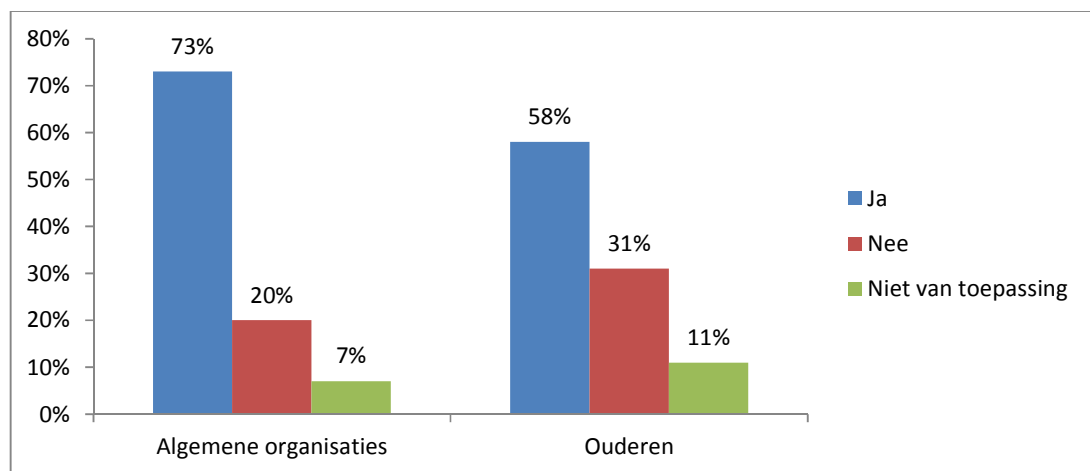

de projecten die in de vorige paragraaf genoemd zijn. In figuur 4.1 staan de resultaten weergegeven. Aan de professionals die naast de projecten nog andere activiteiten aanbieden, is gevraagd de twee belangrijkste activiteiten te noemen. Deze antwoorden zijn opgenomen in de bijlage. 78% van de professionals werkzaam bij algemene organisaties en 52% van de professionals die zich richten op ouderen bieden nog andere activiteiten aan. 11% van de professionals die zich richten op ouderen biedt geen andere activiteiten aan, maar zijn het wel van plan.

Figuur 4.1 Percentage professionals dat aangeeft nog andere activiteiten aan te bieden om bewegen te stimuleren bij ouderen, naast de projecten die hierboven worden genoemd.

Vervolgens is aan de professionals gevraagd of valpreventieactiviteiten zijn opgenomen in de beweegprojecten die extra aangeboden worden. In figuur 4.2 staan de resultaten weergegeven. Van de professionals werkzaam bij algemene organisaties en de professionals die zich richten op ouderen geeft respectievelijk 73% en 58% aan dat valpreventieactiviteiten zijn opgenomen in de beweegprojecten.

Figuur 4.2 Percentage professionals dat aangeeft valpreventieactiviteiten te hebben opgenomen in de beweegprojecten

4.4 Doelgroep participatie

Aan de professionals die werkzaam zijn bij een organisatie die zich richt op ouderen is gevraagd of de doelgroep ouderen een actieve rol heeft bij de keuze, voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het sport- en beweegaanbod van hun organisatie. In tabel 4.3 staan de antwoorden weergegeven. Bij deze vraag konden meerdere antwoordmogelijkheden aangekruist worden, waardoor het percentage optelt tot meer dan 100%. De meeste professionals werkzaam bij Stichting Welzijn Ouderen hebben aangegeven dat ouderen een actieve rol hebben bij de uitvoering van het sport- en beweegaanbod van hun organisatie. De meeste professionals werkzaam bij een woonzorginstelling en de meeste professionals die als freelancer/particulier werkzaam zijn hebben aangegeven dat ouderen een actieve rol hebben bij de keuze van het sport- en beweegaanbod van hun organisatie. De meeste professionals werkzaam bij een fysiotherapie(praktijk)/oefentherapie(praktijk) hebben aangegeven dat de ouderen geen actieve rol hebben. De meeste professionals werkzaam bij een thuiszorgorganisatie hebben aangegeven dat deze vraag voor hen niet van toepassing is.

Tabel 4.3 Percentage professionals dat aangeeft dat de doelgroep ouderen een actieve rol heeft bij de keuze, voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het sport- en beweegaanbod van hun organisatie (Meerdere antwoorden mogelijk).

Organisatie	Aantal	Percentage
Stichting Welzijn Ouderen		
Ja, bij de keuze	22	28%
Ja, bij de voorbereiding	17	22%
Ja, bij de uitvoering	23	30%
Ja, bij de evaluatie	21	27%
Nee	13	17%
Weet niet	12	15%
Niet van toepassing	7	9%
Woonzorginstelling		
Ja, bij de keuze	28	23%
Ja, bij de voorbereiding	13	11%
Ja, bij de uitvoering	25	21%
Ja, bij de evaluatie	27	23%
Nee	24	20%
Weet niet	8	7%
Niet van toepassing	8	7%
Fysiotherapie(praktijk)/oefentherapie(praktijk)		
Ja, bij de keuze	10	20%
Ja, bij de voorbereiding	5	10%
Ja, bij de uitvoering	12	25%
Ja, bij de evaluatie	7	14%
Nee	18	37%
Weet niet	4	8%

Organisatie	Aantal	Percentage
Niet van toepassing	9	18%
Sportbedrijf		
Ja, bij de keuze	1	20%
Ja, bij de voorbereiding	0	0%
Ja, bij de uitvoering	1	20%
Ja, bij de evaluatie	2	40%
Nee	0	0%
Weet niet	1	20%
Niet van toepassing	1	20%
Thuiszorgorganisatie		
Ja, bij de keuze	2	5%
Ja, bij de voorbereiding	0	0%
Ja, bij de uitvoering	2	5%
Ja, bij de evaluatie	2	5%
Nee	3	8%
Weet niet	4	11%
Niet van toepassing	14	37%
Freelancer/particulier		
Ja, bij de keuze	33	31%
Ja, bij de voorbereiding	18	17%
Ja, bij de uitvoering	32	31%
Ja, bij de evaluatie	25	24%
Nee	23	22%
Weet niet	16	15%
Niet van toepassing	16	15%

Vervolgens is aan de professionals die werkzaam zijn bij een organisatie die zich richt op ouderen gevraagd in te schatten in hoeverre de doelgroep ouderen een actieve rol wil spelen bij de keuze, voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het sport- en beweegaanbod in hun organisatie. In tabel 4.4 staan de antwoorden weergegeven.

Tabel 4.4 Percentage professionals dat inschat in hoeverre de doelgroep ouderen een actieve rol wil spelen bij de keuze, voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het sport- en beweegaanbod in hun organisatie.

Organisatie	Aantal	Percentage
Stichting Welzijn Ouderen		
Ja, ze willen zeer zeker een actieve rol spelen	8	12%
Ja, ze willen een actieve rol spelen	26	38%
Nee, hier is geen behoefte aan	10	15%
Weet ik niet	21	30%
Niet van toepassing	4	6%
Woonzorginstelling		
Ja, ze willen zeer zeker een actieve rol spelen	8	9%
Ja, ze willen een actieve rol spelen	31	36%
Nee, hier is geen behoefte aan	16	19%
Weet ik niet	29	34%
Niet van toepassing	2	6%
Fysiotherapie(praktijk)/oefentherapie(praktijk)		
Ja, ze willen zeer zeker een actieve rol spelen	5	11%
Ja, ze willen een actieve rol spelen	14	30%
Nee, hier is geen behoefte aan	5	11%
Weet ik niet	15	33%
Niet van toepassing	7	15%
Sportbedrijf		
Ja, ze willen zeer zeker een actieve rol spelen	0	0%
Ja, ze willen een actieve rol spelen	1	20%
Nee, hier is geen behoefte aan	2	40%
Weet ik niet	1	20%
Niet van toepassing	1	20%
Thuiszorgorganisatie		
Ja, ze willen zeer zeker een actieve rol spelen	3	11%
Ja, ze willen een actieve rol spelen	8	30%
Nee, hier is geen behoefte aan	3	11%
Weet ik niet	8	30%
Niet van toepassing	5	19%
Freelancer/particulier		
Ja, ze willen zeer zeker een actieve rol spelen	9	9%
Ja, ze willen een actieve rol spelen	25	26%
Nee, hier is geen behoefte aan	25	26%
Weet ik niet	25	26%
Niet van toepassing	12	13%

5 Resultaten (3): Bekendheid en inzet projecten en producten gericht op valpreventie van ouderen

5.1 Inleiding

Consument en Veiligheid en NISB bundelen hun kennis en ervaring in een campagne valpreventie. Deze campagne wil ouderen meer laten bewegen en het aantal valongevallen onder senioren verminderen. In het kader van deze campagne zijn vragen gesteld over valpreventie. De vragen met betrekking tot valpreventie zijn ingevuld door professionals werkzaam bij algemene organisaties (N=116), professionals die zich richten op ouderen (N=395), professionals werkzaam bij 1^e tranche NASB gemeenten (N=39), 2^e tranche NASB gemeenten (N=57) en niet-NASB gemeenten (N=74). Indien mogelijk zijn de resultaten van 2011 vergeleken met de gegevens uit 2010.

5.2 Implementatie van valpreventie in het gemeentelijk beleid

Aan de professionals werkzaam bij de gemeenten is voorgelegd of er dit jaar (2011) aandacht is voor het thema valpreventie vanuit meerdere afdelingen. In tabel 5.1 staan de resultaten weergegeven. 49% van de professionals werkzaam bij 1^e tranche NASB gemeenten, 35% van de professionals werkzaam bij 2^e tranche NASB gemeenten en 30% van de professionals werkzaam bij niet-NASB gemeenten heeft aangegeven dat hier dit jaar aandacht voor is. De professionals hebben aangegeven dat de helft van deze aandacht zonder duidelijke afstemming is en de andere helft met onderlinge afstemming. In totaal heeft 37% van de professionals werkzaam bij de gemeenten aangegeven dat er dit jaar aandacht is voor het thema valpreventie vanuit meerdere afdelingen.

Tabel 5.1 Percentage professionals dat aangeeft dit jaar (2011) aandacht te hebben voor het thema valpreventie vanuit meerdere afdelingen

	Aantal	%
NASB 1^e tranche		
Nee	20	51%
Ja, maar zonder duidelijke afstemming	9	23%
Ja, met onderlinge afstemming	10	26%
NASB 2^e tranche		
Nee	37	65%
Ja, maar zonder duidelijke afstemming	10	18%
Ja, met onderlinge afstemming	10	18%
Niet-NASB		
Nee	42	70%
Ja, maar zonder duidelijke afstemming	9	15%
Ja, met onderlinge afstemming	9	15%

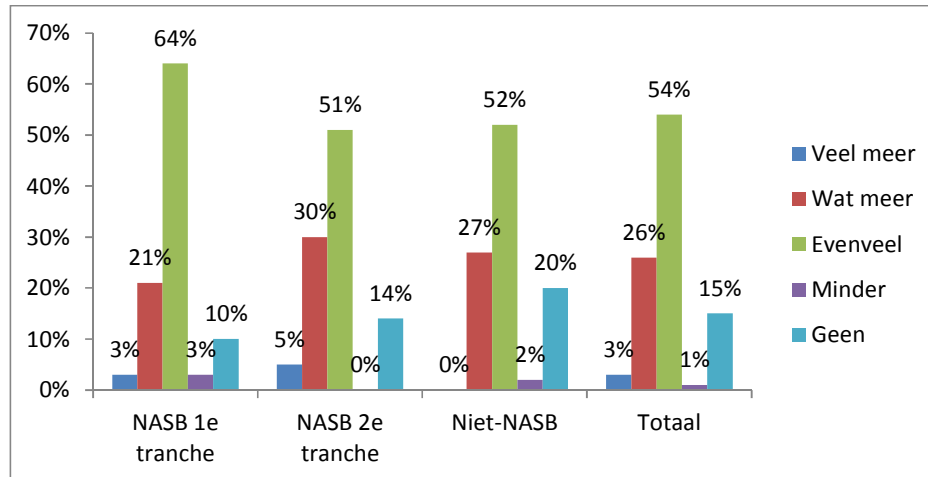
	Aantal	%
Totaal		
Nee	99	63%
Ja, maar zonder duidelijke afstemming	28	18%
Ja, met onderlinge afstemming	29	19%

Aan de professionals werkzaam bij algemene organisaties, professionals die zich richten op ouderen, professionals werkzaam bij 1^e tranche NASB gemeenten, 2^e tranche NASB gemeenten en niet-NASB gemeenten, is gevraagd of het onderwerp valpreventie in combinatie met meer bewegen voor ouderen dit jaar (2011) onder de aandacht is gebracht bij beleidsmakers in hun organisatie/gemeente. De resultaten staan in tabel 5.2 weergegeven. Aan de professionals die hebben aangegeven dat het onderwerp onder de aandacht is gebracht, is gevraagd op welke wijze dat is gebeurd. Deze antwoorden zijn opgenomen in de bijlage. Het merendeel van de professionals dat zich richt op ouderen weet niet of het onderwerp onder de aandacht is gebracht van beleidsmakers. Professionals werkzaam bij algemene organisaties en professionals werkzaam bij 2^e tranche gemeenten geven het vaakst aan dat het onderwerp onder de aandacht is gebracht van beleidsmakers. Professionals die zich richten op ouderen geven het minst vaak aan dat het onderwerp onder de aandacht is gebracht van beleidsmakers.

Tabel 5.2 Percentage professionals dat aangeeft dat het onderwerp valpreventie in combinatie met meer bewegen voor ouderen dit jaar bij hun organisatie/gemeente onder de aandacht is gebracht van beleidsmakers.

Professional	Ja		Nee		Dat weet ik niet		Totaal
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	
Algemene organisaties	46	42%	23	21%	41	37%	110
Ouderen	42	13%	51	15%	240	72%	333
NASB 1 ^e tranche	13	33%	11	28%	15	39%	39
NASB 2 ^e tranche	25	44%	11	19%	21	37%	57
Niet-NASB	12	20%	27	45%	21	35%	60
Totaal gemeenten	50	32%	49	31%	57	37%	156

Aan deze professionals is vervolgens gevraagd in welke mate de gemeente waarvoor zij werkzaam zijn van plan is het komende jaar (2012) meer of minder aandacht te besteden aan het onderwerp valpreventie voor ouderen. De resultaten staan weergegeven in figuur 5.1. De meerderheid van de professionals werkzaam in 1^e tranche NASB gemeenten en de helft van de professionals werkzaam in 2^e tranche NASB gemeenten en niet-NASB gemeenten heeft aangegeven evenveel aandacht te besteden aan dit onderwerp. 21% van de professionals werkzaam in 1^e tranche NASB gemeenten, 30% van de professionals werkzaam in 2^e tranche NASB gemeenten en 27% van de niet-NASB gemeenten heeft aangegeven wat meer aandacht aan het onderwerp te besteden. Weinig professionals hebben aangegeven veel meer of minder aandacht aan valpreventie voor ouderen te besteden (0% tot 3%).

Figuur 5.1 Percentage professionals dat aangeeft in welke mate de gemeente waarvoor zij werkzaam zijn van plan is het komende jaar aandacht te besteden aan valpreventie voor ouderen.

Aan de professionals werkzaam bij 1^e tranche en 2^e tranche NASB gemeenten en aan professionals werkzaam bij niet-NASB gemeenten is gevraagd in hoeverre ze het eens zijn met een tweetal stellingen. Ten eerste is gevraagd in hoeverre de professionals het eens zijn met de stelling “De gemeente stimuleert valpreventieactiviteiten”. In tabel 5.3 staan de antwoorden van deze stelling weergegeven. Het gedeelte van de totale groep gemeenten dat het (helemaal) eens is met deze stelling is 41%, gesplitst voor de 1^e tranche, 2^e tranche en niet-NASB is dit respectievelijk 39%, 51% en 31%. Deze percentages zijn laag vergeleken met de percentages van 2010. De percentages waren in 2010 respectievelijk 53%, 84% en 84%.

Tabel 5.3 Percentage professionals dat het eens is met de stelling “De gemeente stimuleert valpreventieactiviteiten”.

Professional en mening	2010		2011	
	Aantal	%	Aantal	%
NASB 1^e tranche				
Helemaal mee eens	2	15%	3	8%
Mee eens	5	39%	12	31%
Niet mee eens, niet mee oneens	3	23%	14	36%
Mee oneens	2	15%	6	15%
Helemaal mee oneens	1	8%	4	10%
NASB 2^e tranche				
Helemaal mee eens	2	17%	4	7%
Mee eens	8	67%	25	44%
Niet mee eens, niet mee oneens	1	8%	16	28%
Mee oneens	0	0%	8	14%
Helemaal mee oneens	1	8%	4	7%

Professional en mening	2010		2011	
	Aantal	%	Aantal	%
Niet-NASB				
Helemaal mee eens	1	6%	2	3%
Mee eens	14	78%	17	28%
Niet mee eens, niet mee oneens	2	11%	21	35%
Mee oneens	1	6%	12	20%
Helemaal mee oneens	0	0%	8	13%
Totaal				
Helemaal mee eens	5	12%	9	6%
Mee eens	27	63%	54	35%
Niet mee eens, niet mee oneens	6	14%	51	33%
Mee oneens	3	7%	26	17%
Helemaal mee oneens	2	5%	16	10%

Ten tweede is gevraagd in hoeverre de professionals het eens zijn met de stelling "Onze gemeente vindt valpreventie een belangrijk onderwerp". In tabel 5.4 staan de antwoorden van deze stelling weergegeven. Iets minder dan de helft (41%) van de totale groep gemeenten is het met deze stelling (helemaal) eens. Dit geldt voor alle drie de groepen professionals afzonderlijk. 36% van de professionals werkzaam bij 1^e tranche NASB gemeenten, 46% van de professionals werkzaam bij 2^e tranche NASB gemeenten en 40% van de professionals werkzaam bij niet-NASB gemeenten is het met deze stelling (helemaal) eens. Weinig professionals zijn het helemaal oneens met de stelling (5%).

Tabel 5.4 Percentage professionals dat het eens is met de stelling "Onze gemeente vindt valpreventie een belangrijk onderwerp".

Professional en mening	2011	
	Aantal	%
NASB 1^e tranche		
Helemaal mee eens	5	13%
Mee eens	9	23%
Niet mee eens, niet mee oneens	18	46%
Mee oneens	4	10%
Helemaal mee oneens	3	8%
NASB 2^e tranche		
Helemaal mee eens	4	7%
Mee eens	22	39%
Niet mee eens, niet mee oneens	27	47%
Mee oneens	2	4%
Helemaal mee oneens	2	4%
Niet-NASB		

Professional en mening	2011	
	Aantal	%
Helemaal mee eens	2	3%
Mee eens	22	37%
Niet mee eens, niet mee oneens	26	43%
Mee oneens	7	12%
Helemaal mee oneens	3	5%
Totaal		
Helemaal mee eens	11	7%
Mee eens	53	34%
Niet mee eens, niet mee oneens	71	46%
Mee oneens	13	8%
Helemaal mee oneens	8	5%

5.3 Projecten en producten valpreventie

Aan de professionals werkzaam bij algemene organisaties en professionals die zich richten op ouderen zijn vragen gesteld over projecten en producten gericht op valpreventie van ouderen. De professionals hebben aangegeven of ze bekend zijn met deze projecten/producten, of ze hierbij het afgelopen jaar betrokken zijn geweest en of ze deze projecten/producten zelf hebben uitgevoerd in het afgelopen jaar. In tabel 3.1 staan de resultaten weergegeven. Met het project Halt u valt! zijn de professionals het meest bekend. De bekendheid met de overige valpreventieprojecten is laag. Bij de valpreventieprojecten zijn weinig professionals betrokken geweest en weinig projecten zijn daadwerkelijk uitgevoerd.

Tabel 3.5 Percentage professionals dat bekend is met en betrokken is geweest bij projecten en producten gericht op valpreventie van ouderen en deze ook heeft uitgevoerd

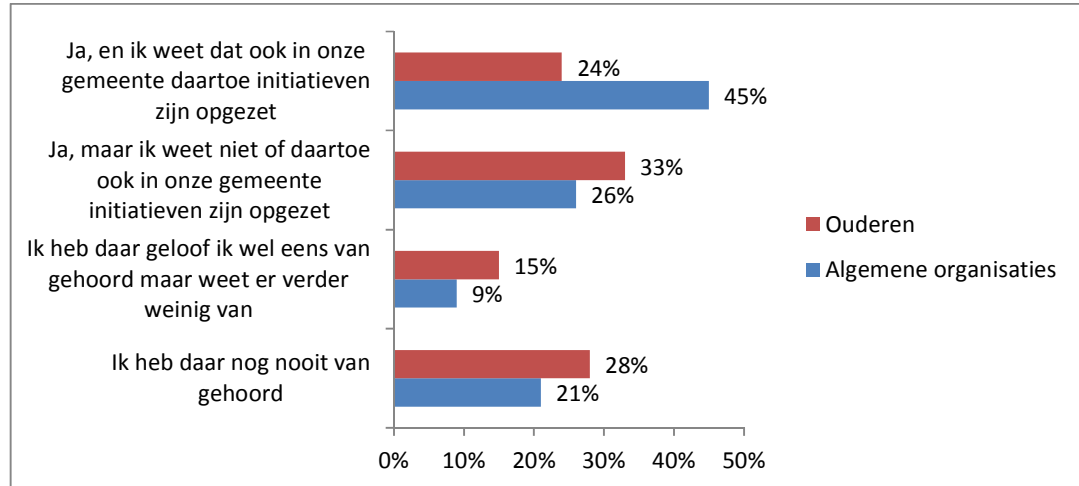
	Bekend, bij betrokken en ook uitgevoerd		Bekend en bij betrokken, maar niet uitgevoerd		Bekend, maar niet bij betrokken		Niet bekend		Totaal
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
Halt u valt! (zelfstandig wonende ouderen)									
Algemene organisaties	4	4%	10	9%	46	41%	51	46%	111
Ouderen	41	12%	20	6%	121	36%	151	45%	333
Een veilig huis									
Algemene organisaties	1	1%	2	2%	26	23%	82	74%	111
Ouderen	31	9%	18	5%	111	33%	173	52%	333

	Bekend, bij betrokken en ook uitgevoerd		Bekend en bij betrokken, maar niet uitgevoerd		Bekend, maar niet bij betrokken		Niet bekend		Totaal
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
Blijf staan (verzorgingshuizen)									
Algemene organisaties	1	1%	2	2%	24	22%	84	76%	111
Ouderen	17	5%	9	3%	89	27%	218	66%	333
Veilig op pad met de rollator									
Algemene organisaties	2	2%	3	3%	27	24%	79	71%	111
Ouderen	21	6%	18	5%	123	37%	171	51%	333
Veiligheid in de Verpleging en Verzorging									
Algemene organisaties	1	1%	0	0%	15	14%	95	86%	111
Ouderen	9	3%	11	3%	83	25%	230	69%	333
Vallen verleden tijd									
Algemene organisaties	1	1%	1	1%	28	25%	81	73%	111
Ouderen	7	2%	11	3%	77	23%	238	72%	333
Zicht op evenwicht									
Algemene organisaties	3	3%	3	3%	32	29%	73	66%	111
Ouderen	11	3%	13	4%	80	24%	229	69%	333

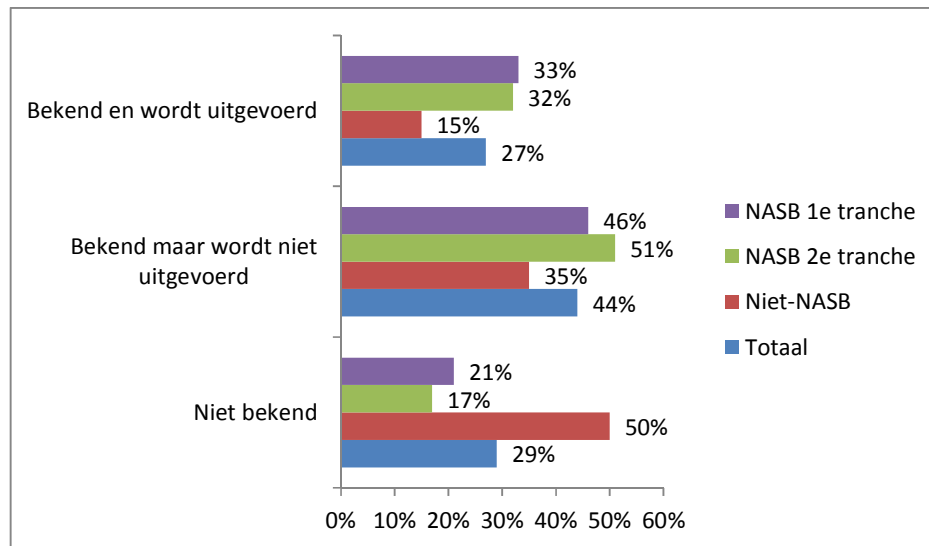
De campagne "Mag ik deze dans van u" is gericht op valpreventie en meer bewegen bij ouderen en is in diverse gemeenten georganiseerd. Aan de professionals werkzaam bij algemene organisaties, professionals die zich richten op ouderen, professionals werkzaam bij 1^e tranche en 2^e tranche NASB gemeenten en aan professionals werkzaam bij niet-NASB gemeenten is gevraagd naar hun bekendheid met deze campagne. De antwoorden van de professionals werkzaam bij algemene organisaties en professionals die zich richten op ouderen staan weergegeven in figuur 5.2. De antwoorden van de professionals werkzaam bij 1^e tranche en 2^e tranche NASB gemeenten en van de professionals werkzaam bij niet-NASB gemeenten staan weergegeven in figuur 5.3. Een ruime meerderheid van de professionals werkzaam bij algemene organisaties en van de professionals die zich richten op ouderen zijn bekend met de campagne of hebben wel eens van de campagne gehoord. Van de professionals werkzaam bij gemeenten is 71% bekend met de campagne. 27% van de professionals werkzaam bij gemeenten heeft aangegeven de campagne uit te voeren.

Vervolgens zijn aan twee groepen (professionals die zich richten op ouderen en professionals werkzaam bij algemene organisaties) die bekend waren met de campagne "Mag ik deze dans van u" vervolgvragen gesteld over de campagne. 24% van de professionals die zich richten op ouderen en bekend is met de campagne en 45% van de professionals werkzaam bij algemene organisaties en bekend is met de campagne geeft aan dat er in hun gemeente daartoe initiatieven

zijn opgezet. 33% van de professionals die zich richten op ouderen en bekend is met de campagne en 26% van de professionals werkzaam bij algemene organisaties en bekend is met de campagne heeft aangegeven niet te weten of daartoe in hun gemeente initiatieven zijn opgezet.

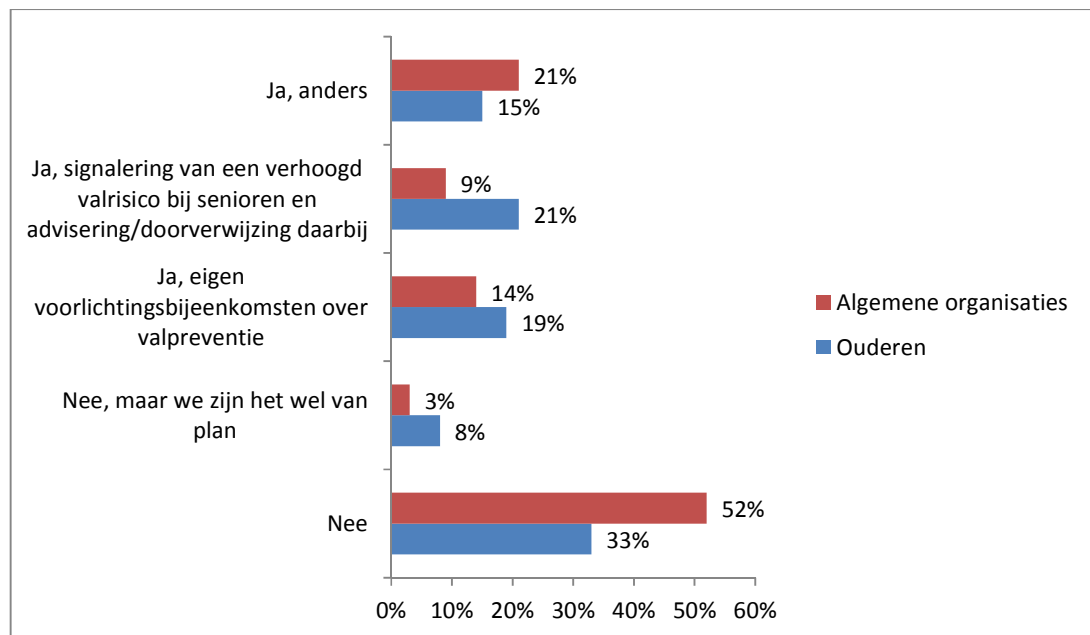
Figuur 5.2 Percentage professionals van de module 'ouderen' en 'algemene organisaties' dat bekend is met de campagne "Mag ik deze dans van u".

Figuur 5.3 Percentage professionals van de 1^e tranche, 2^e tranche, niet-NASB gemeenten en de totale groep gemeenten dat bekend is met de campagne "Mag ik deze dans van u".

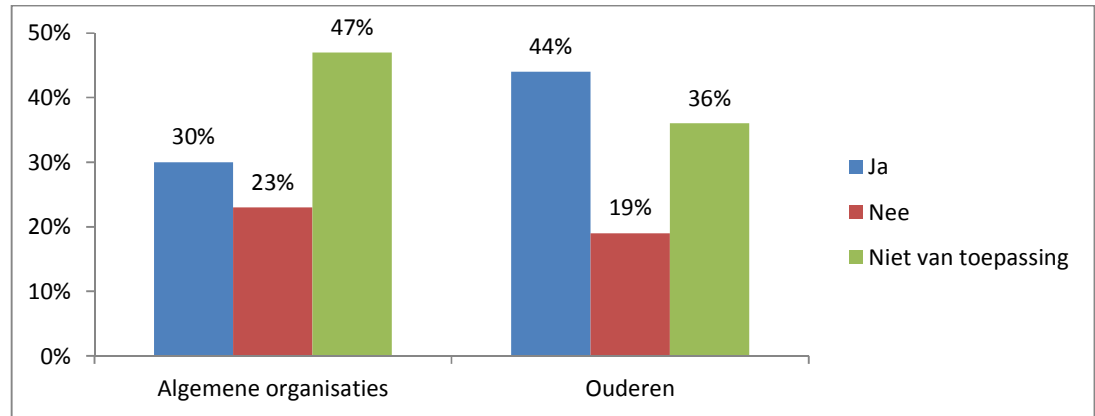
5.4 Overige valpreventieactiviteiten

Aan de professionals werkzaam bij algemene organisaties en de professionals die zich richten op ouderen is gevraagd of de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn, zelf nog andere activiteiten aanbiedt om vallen bij ouderen te voorkomen, naast de projecten die in dit hoofdstuk genoemd zijn. In figuur 5.4 staan de resultaten weergegeven. Bij deze vraag konden meerdere antwoordmogelijkheden aangekruist worden, waardoor het percentage optelt tot meer dan 100%. Aan de professionals die naast de projecten nog andere activiteiten aanbieden, is gevraagd deze activiteiten te noemen. De antwoorden hiervan zijn opgenomen in de bijlage. 45% van de professionals werkzaam bij algemene organisaties en 59% van de professionals die zich richten op ouderen biedt andere activiteiten aan om vallen bij ouderen te voorkomen.

Figuur 5.4 Percentage professionals dat naast de hierboven genoemde projecten, zelf nog andere valpreventieactiviteiten aanbiedt om vallen bij ouderen te voorkomen (Meerdere antwoorden mogelijk).

Vervolgens is aan deze professionals gevraagd of beweegactiviteiten zijn opgenomen in de valpreventieprojecten die worden aangeboden. In figuur 5.5 staan de resultaten weergegeven. Van de professionals werkzaam bij algemene organisaties en de professionals die zich richten op ouderen geeft respectievelijk 30% en 44% aan dat beweegactiviteiten opgenomen zijn in de valpreventieprojecten.

Figuur 5.5 Percentage professionals dat aangeeft 'beweegactiviteiten' te hebben opgenomen in de valpreventieprojecten

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Inleiding

Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) heeft TNO gevraagd om een monitor onder professionals uit te voeren in de periode 2007-2011. Doel van de monitor is om met een serie metingen in de periode 2007 tot en met 2011 inzicht te krijgen in de verwachtingen, wensen en behoeftes van professionals werkzaam in het werkveld van sport en bewegen. Dit rapport beschrijft een deel van de resultaten die zijn verkregen uit de vijfde meting die uitgezet is in het najaar van 2011. In dit rapport staan de resultaten centraal van het deel van de monitor die gaat over organisaties in de setting ouderen. Dit rapport is geschreven ter ondersteuning bij de PowerPoint over de setting ouderen.

De vragen zijn ingevuld door freelancers werkzaam in de setting ouderen (N=105), fysio- / oefentherapiepraktijken (N=49), Stichting Welzijn Ouderen (SWO; N=78), thuiszorgorganisaties (N=38), woonzorginstellingen (N=120) en sportbedrijven (N=5). De vragen zijn onderverdeeld in drie onderwerpen, te weten: (1) (beleid gericht op) beweegstimulering van ouderen en mensen met een chronische aandoening; (2) bekendheid en inzet projecten en –producten gericht op beweegstimulering bij ouderen; (3) bekendheid en inzet projecten specifiek gericht op valpreventie. De volgende vraagstellingen staan per onderwerp centraal:

1. (Beleid gericht op) beweegstimulering van ouderen en mensen met een chronische aandoening:
  - Welke organisaties richten zich specifiek op beweegstimulering van chronisch zieken en op welke doelgroepen(en) van chronisch zieken richten zij zich?
  - Hebben professionals werkzaam bij een woonzorginstelling kennis of ondersteuning nodig om beweegbeleid binnen hun woonzorginstelling te creëren?
  - Is er aandacht voor voldoende beweging en een beweegvriendelijke omgeving in de woonzorginstelling?
2. Bekendheid en inzet projecten en producten gericht op beweegstimulering bij ouderen:
  - In hoeverre is men bekend met en wordt er gebruik gemaakt van materialen van de campagne(s)?
  - In hoeverre zijn de professionals betrokken bij de sport- en beweegstimulering van ouderen?
3. Bekendheid en inzet projecten gericht op valpreventie van ouderen:
  - In hoeverre wordt er aandacht besteed aan het thema valpreventie?

In de volgende paragraaf worden per onderwerp de belangrijkste conclusies besproken.

6.2 Conclusies

Ten aanzien van (beleid gericht op) beweegstimulering van ouderen en mensen met een chronische aandoening kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

1. Van de bevroagde professionals richten de fysiotherapeuten en oefentherapeuten zich het meest (59%) op mensen met een chronische aandoening, gevolgd door professionals werkzaam in een woonzorginstelling (41%). De therapeuten richten zich het meest op mensen met rug- en gewrichtsaandoeningen om bewegen te stimuleren (47%), de woonzorgprofessionals richten zich op één groep na het meeste op deze groep mensen (24%), de woonzorgprofessionals richten zich het meest op mensen met dementie (28%) om bewegen te stimuleren. Verder blijkt uit de resultaten dat professionals zich vrijwel niet richten op mensen met een maag- en darmaandoening.
2. Professionals werkzaam in een woonzorginstelling hebben voornamelijk de volgende kennis nodig om beweegbeleid te creëren: (1) subsidiemogelijkheden, (2) praktijkvoorbeelden, (3) een stappenplan voor het integreren van beweegbeleid en (4) cijfers over kostenbesparing.
3. Op basis van drie stellingen die zijn voorgelegd aan de professionals over de aandacht die hun organisatie heeft voor beweegstimulering bij mensen met een chronische aandoening en de kennis daarover blijkt het volgende:
  - a) Professionals bij sportbedrijven en thuiszorgorganisaties en therapeuten hebben de meeste aandacht voor deze groep mensen. Professionals bij SWO en freelancers zijn hier verdeeld over: ca. 20% van die professionals is het (helemaal) eens met de stelling dat dit item een lage prioriteit heeft voor hun organisatie.
  - b) De groepen professionals die aangeven dat beweegstimulering bij mensen met een chronische aandoening prioriteit heeft binnen hun organisatie vinden ook dat zij voldoende kennis hebben over gedragsverandering en het veilig kunnen laten bewegen van mensen met een chronische aandoening.
4. Een groot deel (48%) van de professionals geeft aan dat het verzorgend personeel in woonzorginstellingen onvoldoende aandacht besteed aan beweegstimulering bij bewoners of weet dit niet (21%).
5. Op basis van vier stellingen die zijn voorgelegd aan de professionals werkzaam bij woonzorginstellingen over het gebruik van interventies voor beweegstimulering bij mensen met een chronische aandoening en de kennis daarover blijkt het volgende:
  - a) De mening van de professionals is verdeeld over de kennis en informatie die beschikbaar is binnen hun instelling over *geschikt* sport- en beweegaanbod, 29% vindt dat er niet genoeg kennis en informatie is en 26% twijfelt daarover;
  - b) Eén op de drie (33%) vindt dat kennis over *succesvol* sport- en beweegaanbod ontbreekt en vier op de tien (40%) twijfelt daarover;

- c) Eén op de vier (39%) vindt dat er onvoldoende gebruik wordt gemaakt van succesvol sport- en beweegaanbod en één op de drie (35%) twijfelt daarover;
  - d) Twee op de tien (18%) vindt dat er sprake is van afstemming tussen verschillende sectoren (zorg, welzijn en sport) binnen en buiten de woonzorginstelling.
6. De website www.nisb.nl/woonzorginstellingen biedt volgens 14% van de professionals voldoende ondersteuning om beweegbeleid op te zetten. Twee derde (64%) kent deze website niet.

Ten aanzien van de bekendheid met en inzet van projecten en –producten gericht op beweegstimulering bij ouderen kunnen de volgende twee conclusies getrokken worden:

1. Opvallend is dat de professionals die specifiek werkzaam zijn in de setting ouderen minder bekend zijn met projecten gericht op beweegstimulering bij ouderen dan professionals werkzaam in de ‘algemene setting’.
2. De aanpak ‘GALM’ en de aanpak ‘Meer Bewegen voor Ouderen’ zijn het meest bekend (respectievelijk 89% en 90%) bij de professionals en worden ook het meeste uitgevoerd (respectievelijk 50% en 53%) door de professionals. De bevroegde professionals voeren gemiddeld 12% uit van de overige 14 projecten die genoemd werden in de vragenlijst. Het project ‘Werk aan de wandel’ is nauwelijks bekend.
3. Opvallend is dat een substantieel deel van de bevroegde professionals aangeeft niet te weten of de ouderen een actieve rol hebben bij de keuze, voorbereiding, uitvoering en/of evaluatie van het sport- en beweegaanbod.

Bekendheid en inzet projecten specifiek gericht op valpreventie:

1. Eén op de drie professionals (37%) werkzaam bij een gemeente heeft aangegeven dat er in 2011 aandacht was voor het thema valpreventie vanuit meerdere afdelingen. In de helft van de gevallen is er ook sprake van onderlinge afstemming tussen de afdelingen.
2. Op de stelling “Onze gemeente vindt valpreventie een belangrijk onderwerp” reageert het gros van de respondenten met “neutraal”(46%) of (helemaal) eens (41%).
3. De aandacht voor het thema valpreventie in combinatie met meer bewegen voor ouderen verschilt nauwelijks tussen gemeenten uit de 1e tranche NASB, 2e tranche NASB en niet-NASB gemeenten. Een belangrijke conclusie is dat ruim twee keer zoveel ambtenaren (27% in 2011 vs. 12% in 2010) van mening zijn dat hun gemeente geen valpreventieactiviteiten stimuleert. Daarbij geeft het gros van de ambtenaren (56%) aan dat hun gemeente van plan is evenveel aandacht aan valpreventieactiviteiten te besteden in 2012 als in 2011. Ruim

een kwart van de ambtenaren (26%) geeft aan dat hun gemeente van plan is meer aandacht aan het thema valpreventie te willen schenken.

4. De bekendheid met de projecten gericht op valpreventie bij ouderen is vergeleken met de cijfers in het rapport van 2010. Het aantal professionals dat bekend is met de valpreventieprojecten (zowel uit de setting ouderen als uit de setting algemene organisaties) blijkt in 2011 gemiddeld met 10% te zijn gestegen ten opzichte van 2010.
5. Van alle bevroegde professionals is gemiddeld 73% bekend met de campagne 'Mag ik deze dans van u'. Van de gemeenteambtenaren geeft 27% aan dat de campagne binnen de gemeente wordt uitgevoerd.
6. Professionals werkzaam bij algemene organisaties zijn goed op de hoogte van de campagne 30 minuten bewegen.

6.3 Aanbevelingen

De beroepsgroep die zich het meest bezig houdt met beweegstimulering bij mensen met een chronische aandoening zijn fysio- en oefentherapeuten. Deze professionals zien de mensen meestal pas als ze in de curatieve fase zitten. Het is aan te bevelen om de noodzaak van bewegen bij mensen met een chronische aandoening beter onder de aandacht te brengen van welzijnswerkers die de chronisch zieken frequent zien (vooral medewerkers in een woonzorginstelling). Het verdient aanbeveling dat NISB professionals in de woonzorgsetting adviseren op de volgende terreinen: (1) subsidiemogelijkheden, (2) praktijkvoorbeelden en (3) een stappenplan voor het integreren van beweegbeleid. Positief is dat enkele woonzorginstellingen bekend zijn met de website www.nisb.nl/woonzorginstellingen, echter twee derde van de ondervraagde professionals is niet bekend met de website. Het wordt aanbevolen om na te gaan waarom de website zo weinig bekend is en hoe de bekendheid verbeterd kan worden. Ten aanzien van de beweegstimuleringsprojecten bij ouderen wordt aanbevolen om na te gaan waarom het gros van de projecten relatief weinig uitgevoerd worden en hoe dit verbeterd kan worden. Positief is dat de bekendheid van de valpreventieprojecten bij gemeenteambtenaren met 10% is gestegen ten opzichte van vorig jaar, desondanks geven twee keer zoveel ambtenaren aan dat hun gemeente geen valpreventieactiviteiten stimuleert. Het is aan te bevelen om de kennisverspreiding over valpreventie te continueren en daarbij ook te kijken waarom een deel van de gemeenten geen valpreventieactiviteiten stimuleert.

7 Referenties

Chorus AMJ & Stubbe JH. Monitor onder professionals in het werkveld van sport en bewegen. Resultaten 2007. TNO: Leiden, 2008

Stubbe JH & Chorus AMJ. Monitor onder professionals in het werkveld van sport en bewegen. Resultaten 2008. TNO: Leiden, 2009

Stubbe JH & Chorus AMJ. Monitor onder professionals in het werkveld van sport en bewegen. Resultaten 2009. TNO: Leiden, 2010

Stubbe JH & Chorus AMJ. Monitor onder professionals in het werkveld van sport en bewegen. Resultaten 2010. TNO: Leiden, 2011

A Antwoorden op open vragen van professionals werkzaam bij algemene organisaties

Vraag 11: Biedt uw organisatie, naast de projecten die hiervoor werden genoemd, zelf nog andere activiteiten aan om bewegen te stimuleren bij 50-plussers?(Noem de twee belangrijkste activiteiten)

- 1. Fifty Fit programma 2. 50+ Triatlon
- 1) Sportieve jaargetijden 2) FitPlusCapelle
- 50+ sportdagen, sportkennismakingsprogramma
- 55 plus programma en BeweegKuur
- activiteiten in de beweegtuin voor ouderen
- Beleidsadvisering gemeenten, coordinatie activiteiten
- beweegkuur / mbvo beweeglessen (al 20 jaar) / fittesten
- BeweegKuur ontwikkeling en Bewegen voor ouderen met inzet van de beweegcoach
- beweegles sportaanbieder en fysiotherapeut bij cursus valpreventie
- bij mij niet bekend, ik werk voor afdeling Jeugd
- De in Zoetermeer populaire Sport Kennismakingsgids zie <http://mos.zoetermeer.nl/e/a/kmc2011/gids/> heeft een speciaal aanbod voor 50+.
- deskundigheidsbevordering mbvo kader en bewegen in het groen voor senioren
- diverse cursussen, incompanytrainingen, testen
- Docentenscholing (MBvO, GALM, Dans, Racketsport,etc) en Fittest 18+ ism gemeenten en andere organisaties
- eigen aanpak
- Elke stap telt, Yoga, Koersbal
- Fitness voor Ouderen
- fittesten en fiets en wandeltochten
- GA!
- Gymnastiek en volksdansen (Sportief Actief 50+)
- Innovatieproject: door nieuwe coalities ouderen (weer) actief en Mag ik deze dans van u?
- Inventaristatie en bekendmaking van het totale beweegaanbod in de stad
- land. campagne mag ik deze dans van u
- mag ik deze dans van u (ingekaderd binnen raalte gezond)
- Mag ik deze dans van u?
- Mag ik deze dans van u? En Beweegpas 50+.
- mbvo en galm zwemmen
- Natuurfit
- project Senioren op de Kaart en de activiteit Bewegen aan tafel
- senioren in de sportvereniging, bijscholing en opleiding seniorensportkader
- sociale kaart (Activiteiten)
- Sok, Verzilver je club
- sport en bewegen voor 55+ en sport en bewegen voor mensen met diabetes 55+
- Sportief Bewegen voor masters (55+) SeniorenFitheidstesten GALM
- task force 50+ en wandelproject Zeeland
- taskforce en cursus senioren in de sportvereniging
- triminstuiven
- valpreventie
- veilig bewegen in het verkeer en de BROOM cursus
- voetjes van de vloer, tafeltennis
- watergym en nordic walking

Vraag 14: Biedt uw organisatie, naast de projecten die hierboven worden genoemd, zelf nog andere valpreventieactiviteiten aan om vallen bij 50-plussers te voorkomen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Aandacht voor valpreventie in onze docentenscholingen
- activiteiten in het kader van Heel Nederland Danst
- Betrokken bij opzet en/of uitwerking van samenwerkingsverbanden gericht op valpreventie
- bewegen valt goed en in balans
- binnen weerbaarheid voor senioren
- cursus valpreventie van 5 bijeenkomsten
- deelname maand van de valpreventie en onderzoek van C&V
- Fit en Veilig
- fitness voor ouderen
- in balans
- In balans
- In Balans, Als botten en sieren protesteren en Fit door het leven
- In Balans, Mag ik deze dans van u
- mag ik deze dans van u
- Mag ik deze dans van u?
- project met 1e lijn en GGD, gericht op inrichten structuur en samenwerking interventies
- scootmobielcursus
- valpreventie
- valrisico preventie dmv ouderenadviseurs met indien nodig een valpreventie aanbod op maat
- Via oefeningen bij sport en bewegen voor 55+
- voorlichting tijdens 50+ sportdagen
- We spelen een rol in de coördinatie van de alle valpreventie interventies in de regio vanuit een werkgroep van het preventieplatform.
- wordt uitgevoerd door ouderenorganisatie in opdracht van gemeente

Vraag 17: Is het onderwerp valpreventie in combinatie met meer bewegen voor ouderen dit jaar in uw regio onder de aandacht gebracht van beleidsmakers?

- actieve betrokkenheid van meerdere gemeenten bij deze campagne in samenwerking met Thuiszorg en GGD
- alle gemeenten in Zeeland
- beleidsmedewerker sport van de gemeente
- bij alle gemeenten die het thema ouderen in hun sportbeleid hebben opgenomen.
- bij gemeenten
- bij gemeenten en welzijn
- door middel van de bijeenkomsten Senioren Op de Kaart voor beleidsmedewerkers
- door ouderenorganisatie
- door Sport Zeeland
- Gemeenten
- gemeentes werken mee, beleidsmedewerkers zitten in het projectteam
- gezondheidsbeleid
- gezondheidsverkenning
- ik weet dat het in beleidsstukken van de gemeente staat
- in de gemeente Venray wordt hier aandacht aan besteed
- in de kwartaalrapportage tbv de gemeente
- IN gesprekken met gemeenten
- in preventieve ouderen overleggen en in valpreventienetwerk friesland
- In samenwerking met sportservice ZH
- info via Stichting ouderenzorg
- informatie naar de gemeenten verzonden
- ism ggd
- ja

- Mag ik deze dans van u?
- mailing
- meerdere gemeenten in Zuid-Holland
- NISB
- Onderandere Gemeenten betrokken bij de uitrol van de al eerder genoemde samenwerkingsinitiatieven
- onze ouderendeskundige houdt zich daar mee bezig, bij mij niet bekend
- Oprichting Fit For Life Rotterdam
- ouderen is aandachtsgebied
- samenwerking met gemeenten en GGD-en
- tijdens accountgesprekken met gemeenten
- Utrecht
- vast onderdeel van de contacten met gemeenten
- verder info niet bekend
- Via een mailing naar de ambtenaren volksgezondheid in de regio
- via mag ik deze dans van u
- via regiokantoren
- via sportambtenarenoverleg
- via Sportservice en lokale activiteiten
- vnl in gemeenten met een integrale aanpak voor thema zoals zwolle en raalte
- We adviseren onze gemeenten over aandacht voor valpreventie i.c.m. voldoende bewegen vanuit integrale aanpak voor een gezonde leefstijl bij ouderen om naast letsel, ook eenzaamheid/depressie en overgewicht te voorkomen
- wij bieden meerdere cursussen valpreventie aan in de regio, incl lessen MBvO en fysiotherapie

B Antwoorden op open vragen van professionals die zich richten op ouderen

Vraag 2: Wat is uw huidige functie? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- administratief medewerker
- beheerder
- communicatieadviseur
- cultureel beheerder
- diëtist
- Diëtist
- directiesecretaresse
- eerste verantwoordelijke
- managementassistent
- managementassistente
- med. deskundigheidsbevordering
- mede-eigenaar, middels maatschap fysiotherapie
- medewerker P&O
- pensioen
- Personeelsfunctionaris
- psycholoog
- receptioniste
- Receptioniste
- secretaresse
- secretariaat
- secretaris
- Tevens sportmasseur
- verpleegkundige
- werkloos
- wijkverpleegkundige

Vraag 5: Op welke doelgroep(en) van chronisch zieken richt uw organisatie zich om het bewegen te stimuleren? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- 55 plussers
- Algehele conditie en funktioneren
- Alle chronische klachten
- alle ouderen binnen de zorginstelling met een hoge zzp
- allen, wij bieden vormen aan die juist ook voor mensen met beperkingen mogelijk zijn en niet speciaal voor één doelgroep
- alles
- COPD
- door breed aanbod zitten 55+ sporten en M.B.V.O. zitten diverse doelgroepen bij elkaar
- kindere
- mensen die zijn uitbehandeld/hoogst haalbare behaald (veelal chronische), worden in een oefengroep geplaatst waarbij 'voorkomen van achteruitgang' de belangrijkste doelstelling is.
- neurologische aandoeningen
- neurologische aandoeningen, M. Parkinsons, MS
- Niet een specifieke groep, maar ouderen met chronische ziekten nemen deel aan de beweegactiviteiten
- ouderen
- Ouderen
- ouderen algemeen
- ouderen blinden verstandelijk gehandicapten

- ouderen in het algemeen
- Ouderenzorg algemeen
- parkinson, fibromialgi, reuma
- Preventieve bewegprogramma's
- reactivering
- Somatische patiënten

Vraag 8: Welke kennis/ondersteuning heeft uw woonzorginstelling nodig om beweegbeleid binnen uw woonzorginstelling te creëren? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Binnen de organisatie is er fysio en ergotherapie.
- Dit is een vraag dat alleen door de zorginstelling beantwoord kan worden ik kom maar een ochtend in de zorgcentrum.
- Dita gaat bij onze organisatie via de afdeling behandelsector
- Ik ben docent, oa in een woonzorgcentrum, maar niet uitsluitend. Ik houd me niet bezig met cijfers en beleid maken.
- ik geef alleen les, vanuit de gemeente, zijn verder niet op de hoogte van het beweging beleid, wel vind ik persoonlijk dat bewegen juist dagelijks zou moeten plaats vinden
- ik heb geen idee hoe de woonzorginstelling hier over denkt
- Ik word niet bij het beleid betrokken, zodat ik daar geen oordeel over kan geven.
- materialen en ideeën voor eenvoudig integreerbare beweegactiviteiten op kleinschalige woonunits voor dementerenden
- n.v.t.
- voorbeelden uit de praktijk
- vrijwilligers
- We zijn al jaren bezig en hebben behoefte aan ""nieuwe"" beweeg impulsen
- Wensen van bewoners en andere cliënten t.a.v. bewegen
- werk ook nog voor kbo's buiten zorginstellingen
- wij hadden meer bewegen voor ouderen, maar door een faicement kon dit niet betaald worden. Nu doen we het zelf, maar het is beter als een prof. het doet.
- wij werken met een Ceasar Therapeute
- Wij werken met professionele fysio en ergotherapeuten, die het beweegbeleid binnen de organisatie verzorgen.

Vraag 11: In welke vorm schenkt uw woonzorginstelling aandacht aan een beweegvriendelijke omgeving? (Meerder antwoorden mogelijk)

- 1 x per week koersbal voor de liefhebbers 1 x per week gymnastiek voor de liefhebbers, onder begeleiding van een fysiotherpeute
- 10 weekse cursus aanbieden van In Balans
- 1x per week gymnastiek. 1 x per jaar een gebouwen en kamercheck ivm valpreventie.
- aanbieden van een sportactiviteit (koersbal) en bewegen voor ouderen
- Aanbod van wekelijks gym. Vrijwilligers gaan veel wandelen met gasten die dat willen. Verschillende gasten fietsen nog zelf. Veel van onze gasten hebben nog nooit gesport, maar willen wel bewegen en m.n. naar buiten.
- aanwezigheid van zwembad/fitnessruimte
- Als zipper wordt ik op dit moment ingehuurd op slechts 1 lokatie om beweeglessen te verzorgen op een woonzorginstelling In 2010 was dat nog op 3 lokaties met een 7 tal groepen
- alzheimertuin
- beweegactiviteiten. Toegang tot de gang met loopruimte
- Bewegmomenten en gymles, zitdansen en themadagen, zoals curling, spellendag, zoals sjoelen etc
- beweegruimte in huis
- bewegen, zitdans als acitiviteit

- bij de 24 uren zorg- en dienstverlening hoort aandacht voor (preventie) bewegen, mobiliteit en daarmee eigen regie behouden. is geïntegreerd onderdeel van totale benadering van de cliënt.
- Binnen beschikken wij over een fitness ruimte, tevens is er een activiteiten begeleiding die voor meerdere doelgroepen beweegactiviteiten verzorgt. Buiten is er een tuin met beweegtoestel.
- Binnen zorgleefplan besprekingen is de noodzaak van bewegen een item wat besproken wordt. Er wordt een programma op maat gemaakt wanneer dat nodig is. Afhankelijk van wat bij bewoner past: stimulering in de ADL, inzet vrijwilligers / AB, inzet fysiotherapie.
- dansen is plezier voor twee
- drempelvrije routes voor rollators in huis, er komt een beweegtuintoefentuin, medewerker bewegen aangetrokken voor combinatie fysio/AB
- duofietsen, wandelgroepen die onze bewoners meenemen
- een keer per week, meer bewegen voor ouderen. Fitness ruimte voor 79 plussers
- een vereniging opgestart voor bewegen met ouderen
- Er is bij ons 1 x per week bewegen met de plaatselijke fysio ook mensen uit het dorp kunnen daarbij aan sluiten. Na de bewegingssessie heeft het ook nog een sociaal karakter en is er een gezellig koffie/thee uurtje
- Er is een dierenweide waardoor cliënten vaker naar buiten gaan om een stukje te lopen. Verder is er niets specifiek wat tot bewegen uitlokt.
- Er is een fiets besteld, waar bewoners zittend in stoel of rolstoel gebruik van kunnen maken. Fysiotherapie (1e lijn) in het gebouw is niet gericht op de ze groep ouderen.
- er is een oefentuin aangelegd, zonder fitnessapparaten. de fysio maakt nog wel gebruik van deze tuin! voor ons (AB-ers) is hij te klein om echt mee te werken!
- er is een revalidatie afdeling
- Er is een soort fitnessruimte met o.a. home trainers en een loopband.
- er is een wandelclub op gezet wij hebben de jaarlijkse 4 daagse rond rumah kita er is samenwerking met de wijk een project margrietplantsoen incl beweegtuintoefentuin voor ouderen waar we nog een laatste onderdeel toestellen moeten afronden wij startten komende maand zwemmen voor ouderen er is bappen onderbegeleiding van activiteitenbegeleiders
- Er is twee maal per week meer bewegen voor ouderen en er is jaarlijks een wandelvierdaagse (wandelroute om het huis)
- er is wekelijks bewegen voor ouderen onderleiding van een specialist bewegen voor ouderen
- Er staan in het huis verschillende toestellen
- Er worden beweegactiviteiten georganiseerd. Daarnaast hebben wij een ruimte waar de fysiotherapeut zich bevindt. hier kunt men ook terecht.
- Er worden beweeglessen aangeboden
- er zijn diverse beweeggroepen
- Er zijn nieuwbouwplannen daarin dient het bewegen meegenomen te worden
- er zijn wel plannen voor een beweegtuintoefentuin op korte afstand van ons verpleeghuis
- Fitnessfaciliteiten in de vorm van professionele fitnessstoestellen, virtuele fitness(silverfit), beweegprojecten(elke stap telt)
- fitnessruimte in huis in samenwerking met de lokale fysiotherapeute
- fitnessruimte met zonodig professionele begeleiding. 1x in de week ""bewegen voor ouderen"" onder professionele begeleiding
- Gelijkvloers, alle woningen komen uit op het zorgplein waar activiteiten georganiseerd worden
- Gestart met beweegprogramma's
- Gym en activiteiten gericht op wandelen/bewegen, georganiseerd door team welzijn en activiteiten. Daarnaast is een fysiotherapeut werkzaam.
- gym en bewegen
- gymles
- iedere week een uur meer bewegen voor ouderen, dit wordt zittend gegeven.
- Ik ben freelancer, ik kom 1 x per week in het woonzorgcentrum. Ik heb geen idee.
- In huis door activiteiten in de fysio ruimte
- intern is een fitnessruimte.
- jeu de boulesbaan naast de zorginstelling
- makkelijke toegang tot de tuin

- MBVO Bewegingsactiviteiten bij fysiotherapie
- mbvo les 1x sportdag
- Meer bewegen voor Ouderen voor diverse groepen bewoners
- meer bewegen voor ouderen, begeleidt door een fysiotherapeut
- meer bewegen voor ouderen, Sit-Dans groep in onze instelling
- Meerdere keren in de week sportieve activiteiten, zoals gym, yoga en wii. Maar ook valpreventie in samenwerking met Stichting Voor.
- Ook fitnestoestellen binnen, die onder begeleiding gebruikt kunnen worden
- Op diverse punten in huis staan fitnessstoestellen. Het gehele huis is goed toegankelijk voor rollators en diverse bewoners maken regelmatig 'in huis' wandelingen (het huis is tamelijk groot qua oppervlakte).
- proberen regelmatig met mobiele patiënten buiten te lopen.ong. 20 min.
- scholing activiteitenbegeleider ""beweegleider 55+"" inhuren professionele krachten voor bewegen, yoga e.d. opzetten wandelclub, fietsen met de duofiets zwemmen met de p.g.-bewoners, wii-corner, eenvoudige spelvormen, zoals sjoelen, kegelen
- Silverfit, fit op muziek vereniging, fysiotherapie, individuele beweegactiviteiten, duofiets
- toegankelijke gebouw met voorzieningen en veel beweegprogramma's + zwemmogelijkheid in ontwikkeling.
- We hebben een rollatoroefenbaan in de tuin liggen. Met opstakels die men tegen kan komen in het dorp.
- We zijn bezig om een beweegtuintje te creëren
- We zijn bezig te kijken of het mogelijk is beweeg toestellen in de tuin te realiseren. Nu doen we 1x per week bewegen met een groep van ruim 20 personen in een beperkte ruimte.
- We zitten dichtbij een winkelcentrum en een wandelparkje met goede fietspaden.
- Wekelijks bewegen/fitness voor ouderen sporten met een Wii
- Wij als fysio, bieden meerdere beweegprogramma's voor verschillende doelgroepen.
- Wij besteden daar niet heel veel aandacht aan. We motiveren bewoners zoveel mogelijk (eventueel met gebruik van hulpmiddelen) te lopen naar andere ruimtes/Activiteiten. we bieden wekelijks een Beweeg-je-Fit programma.
- Wij bieden ergotherapie aan.
- Wij organiseren jaarlijks (op een locatie) een 'Fysio-beweeg-dag'. Daarbuiten mogen de bewoners op eigen gelegenheid komen bewegen in de daarvoor bestemde ruimte, onder begeleiding van een therapeut.
- wij willen heur iets mee gaan doen in de nabije toekomst
- wij zijn als buitensportbedrijf ingeschakeld om dit uit te voeren
- Yogalessen gym zwemmen wandelen

Vraag 14: Biedt uw organisatie, naast de projecten die hierboven worden genoemd, zelf nog andere activiteiten aan om bewegen te stimuleren bij ouderen?(Noem de twee belangrijkste activiteiten)

- -Preventieve trainingstherapie -fitness groepen
- 'elke stap telt' (wandelproject) weerbaarheid voor senioren
- 1Beweegkuur 2Organisatie van de een eigen project de De BeweegMix. inactieven proberen te benaderen en stimuleren door het aanbieden van diverse workshops met o.a. Dans /pilatus steps / fithockey/ fitness/ Dynamic tennisYoga en een introductie met de Wii
- 2x per week Meer Bewegen voor Ouderen Op iedere afdeling staat een hometrainer.
- 4 sportfit uren vanaf 55+
- 55 + fitness medische fitness
- 55+ bewegen/sporten, senioren fit
- activiteiten aanbod
- Als doelstelling van een fysiotherapeutisch behandelplan en mogelijkheden om preventief klachten voor te blijven door te bewegen.
- Aqua fifty-fit 50+ in beweging
- balspelen

- bappen en wandelclub en zwemmen rollatorparcours en checklijst
- bejaarden gymnastiek
- Beweeg-je-fit programma olv Cesartherapeute Gericht oefenprogramma voor PG-bewoners
- beweeggroepen
- beweeggroepen, fitness groepen, Tai chi,
- Beweegprogramma's aangeboden door Fysiotherapie Valpreventietraining
- Beweegwinkel <http://www.radiuswelzijn.nl/aanbod/hulp-en-advies/beweegwinkel>
- bewegen en ontspannen op en rond de stoel, zwemgroepen voor mensen met een beperking
- bewegen met jongeren fysio fit
- bewegen olv fysiotherapeut. Bewegen in verpleeghuissetting heel basaal; gericht op transfers, staan en lopen belangrijkste. Idem buiten lopen. Oefengroepen.
- bewegen op maat voor ouderen met dementie en ouderengymnastiek valpreventie
- bewegen voor ouderen bewegen op muziek
- Bewegen voor ouderen (het gym uurtje) Fietsen met de duofiets.
- bewegen voor ouderen eenmaal per week
- Bewegen voor ouderen in een van de gebouwen op het terrein, voor de buurt
- Bewegen voor onze bewoners iedere week en voor de dementerenden, elke week
- bewegen voor de bezoekers van de dagopvang, zo nu en dan
- bewegen zonder moeite fit door 't leven valpreventie
- bewegings aanbod vanuit de fysiotherapie : fitness groepen bewegings aanbod vanuit welzijn: beweeggroepen en rolstoel dansen
- Bij bovenstaande activiteiten heb ik zelf 4 jaar geleden in onze gemeente uit eigen initiatief het Galm/scala project opgezet. Momenteel zijn er in onze gemeente nog 8 groepen. Verder heb ik op mijn werk, 2 zitdans groepen opgezet. Mede omdat er op gebied van bewegen niets werd gedaan aan bewegen. Zelf ook op eigen initiatief een paar keer rollater training gegeven met het oog op valpreventie.
- Buitenactiviteiten MBVO en Valpreventie
- conditietraining e nvalpreventie in kader van geriatrische revalidatiebehandeling
- Cursus ;als botten en spieren protesteren Cursus; bewegen zonder Moeite
- cursus gezond en vitaal in samenwerking met GGD
- dans sportiefwandelen
- dansen
- Dansen voor ouderen
- dansen, meer bewegen voor ouderen
- dansmiddagen
- De fittest, georganiseerd door Sportservice Zuidholland Sportcongres in Rotterdam 31 oktober met stand ouderensport, georganiseerd door Rotterdam Sportsupport.
- De stichting heeft ook yoga, wandelgroep, nordic walking, onder begeleiding les in de beweegtuint
- DelfGoud project
- e-fiets voor ouderen medewerkers gezond en fit houden
- Een Beweegkuur programma Beweegprogramma COPD
- een maal per week meer bewegen voor ouderen.
- Eén op één bewegingsoefeningen. We hebben een weensdagmiddag Gym uurtje
- Eigen wekelijkse verenigingen
- fiets- en wandeltochten, midgetgolfinstuif, dansmiddagen, op 20 oktober organiseerden we voor 150 mensen Mag ik deze dans van u? koersbaltoernooi, fittesten
- fietsgroepen en koersballen
- Fit door 't leven, cursus van 4 wkeken en 1 terugkom dag na snuffellen bestaande beweegactiviteiten Sportief wandelen
- fitness 2x per week gymnastiek
- Fitness Fysiotherapie
- Fitness en Nordic Walking
- fitness training, valpreventie, individuele en groepstraining voor ouderen ook in verzorgingstehuis
- Fitness voor alle lft, maar in de praktijk veel ouderen
- fitness voor ouderen
- Fitness, 'Elke Stap telt'
- fittesten Bewegingscentrum 50plus

- fysiogym opgestart, zwemgroep opgestart
- GALM
- geriatrische fitness, activiteiten door medewerker bewegen, ook groepen voor 1e lijn in ontwikkeling
- Gerofitness, valpreventie training, familie participatie middels een ind.begeleidings advies
- Gezondheid in Bewegen en Liever Bewegen dan moe (in samenwerking met indigo) Als botten en spieren protesteren
- gijm
- groepsactiviteit bewegen en fysiotherapie.
- Groepstraining in zorginstelling en actief betrokken bij opzet/ontwikkeling van een beweegtuin
- Gym Diverse activiteiten zoals koersballen, vlotbruggen etc
- Gym en Yoga
- Gym voor Stadsdorp Zuid Valpreventie
- gym, fitness
- gymnastiek activiteitenbegeleiding
- Gymnastiek 1 x per week voor alle bewoners. Mag ik deze dans van u.
- gymnastiek algemeen, Yalp, fitness
- Gymnastiek door de plaatselijke fysio deelname hieraan is groot.Ongeveer 35 mensen.Instelling telt 60 mensen
- gymnastiek, dansen in zit en dansen op de benen
- gymnastiek, wandelen
- gymnastiek, wandelen, koersbal
- Hart in beweging(Ned. Hartstichting) Bewegen voor mensen met chronische aandoening
- Het creëren van een beweegtuin, sport en spel voor ouderen onder begeleiding van een fysiotherapeut
- Het Ga! project
- ik denk van wel maar dit wordt niet gecommuniceerd
- Ik geef opdrachten mee uit mijn les en elke maand doe ik een ronde tijdens mijn gymles die terugkomt en ik noteer of ze vooruit gaan
- ik weet niet of nordic walking hieronder valt of bij M.B.V.O. hoort
- in de zomermaanden aanbieden van activiteiten zoals internationale dans, yoga, tai-chi, fietsen, wandelen,deelname zonder opgave vooraf
- Internationale Volksdans op MBVO niveau
- interne opleidingen, fysiotherapeuten in dienst van de stichting inhuren professionals
- is een onderdeel van het zorgplan dat voor cliënten wordt opgesteld en uitgevoerd
- jaarlijks bal
- Jaarlijkse wandeldriedaagse groots opgezet, Jeu de Boules,
- jeu-de-boules, koersbal,
- jeux de boules verschillende spellen
- koersbal bewegen voor oduen
- Koersbal Dansavonden
- Koersbal en ouderengymnastiek
- koersbal, fietsen
- line danasen en stoelgym
- linedance
- mag ik deze dans van u
- Mag ik deze dans van u en soms projectmatig aandacht voor valpreventie
- Mag ik deze dans van U, valpreventie
- MBVO
- Mbvo gym
- mbvo gymnastiek en dans in buurthuizen
- Medisch Trainings Therapie Cardio fitness
- Meer bewegen voor ouderen, valpreventie training en rollator training in verzorgingshuizen behorend bij stichting.
- Motiveren binnen de behandeling. Mensen leren dat bewegen een allerdaggs gebeuren is en makkelijk is in te passen in de dag.
- nordic walken voor senioren
- Nordic Walking , Aqua Joggen, Sport en Spel (eigen variant op GALM)

- Nordic walking en country line dance
- Nordic walking samenwerking.
- Nordic Walking, bewegen voor dementerenden en voor dagopvang, voorheen zwemmen met ouderen, wandelmomenten. in Balans, Fietstochten
- Nordic Walking, Sportief wandelen, Yoga
- Nordic Walking, tai Chi
- Oefengroepen voor senioren in de oefenzaal van de praktijk. Trainingsgroepen in samenwerking met een Sportschool
- ondersteuning van ouderenactiviteitencommissies die vervolgens zelf bewegingactiviteiten organiseren voor ouderen in hun wijk zoals fietsen en nordic walking
- Onze bewegingsagoog geeft MBVO en Ouderenfitness voor de mensen in de zorgwoningen om het verpleeghuis heen. Daarnaast geeft onze bewegingsagoog fitness, mbvo, wandelen, zwemmen, gym en coör dineert het fietsen met twee en driewieler en de duofiets. Wij als fysiotherapeuten zorgen voor de afstemming intramuraal van de bewegingsvormen, individuele therapie en vlapreventie
- Orgaiseren MBvO , volks en countrydans
- ouderen gym (fysiotherapie)
- rollator training
- rugscholing bewegen voor ouderen valltraining voor ouderen
- Samen Actief en Samen Fit
- seniorenfit en bewegend ontspannen
- seniorenfitness
- Silverfit, fit op muziek/zitdans
- Sport en Spelinstuif; Koersbal Tai chi
- Sportfitlessen Sportief wandelen / Nordic Walking
- Sportief Wandele GA! Verder
- sportief wandelen
- Sportief wandelen en bewegen in het water
- sportief wandelen, Dans, Samen in Beweging
- sportwandelen, fitness
- Tai chi Dansen voor ouderen
- Thai chi , line dance
- Trim uurtje door activiteiten begeleiders en vrijwilligers die ouderen helpen op de loopband of fiets.
- Trimmen voor 55+ Sportief wandelen voor 55+
- twee keer per week hebben we meer bewegen voor ouderen. koersballen
- Valpreventie
- valpreventie
- Valpreventie
- valpreventie activiteiten, sport en spel.
- Valpreventie, Fiit 55+ en beweeggroepen en wandelgroepen voor PG
- veel verschillende beweegcursussen organiseren, met 50 procent U-paskorting
- verenigingen erbij betrekken, binnen hun club, 50+ groepen te krijgen
- Via de activiteitenbegeleiding wordt er gym gegeven
- via PR bv. krant
- voorlichting s bijeenkomst .Contact en bewegen . Wandelen in de wijk
- voorlichtingsavonden gecombineerd met praktijk mag ik deze dans van u?
- wandel en fietsclubjes
- wandel4daagse in samenwerking met activiteitentherapie kennismaking met zitdansen via MBVO lessen
- wandelactiviteit gymactiviteit
- Wandelclub, duofiets, gym.
- wandelen en koersbal
- wandelgroep claudicatio reumaprojecten
- wandelparcours met opstakels
- wandelvierdaagse kegelen
- we hebben Tai-chi lessen georganiseerd we organiseren fiets en wandel tochten
- we hebben wel een eigen wandelgroep en dagelijks beweegactiviteiten voor dagbehandeling
- Wekelijks bewegingsuurtje voor iedereen toegankelijk. Bewegen op de PG-afdelingen door fysio (2x per week).

- Wekelijkse bewegingsgroepen en ouderengym door fysiotherapeut
- wekelijkse gym en 10 weekse cursus In Balans
- Werken met Wii
- wij voeren de projecten niet zelf uit maar wij bieden ondersteuning aan onze leden. (docenten sport en bewegen 55+) Bij de algemene leden vergadering bieden wij altijd 2 workshops aan OP 12 november organiseren wij samen met NLcoach een congres voor docenten sport en bewegen voor 55+ Het kan zijn dat een aantal van onze leden wel bekend is met voorgaande projecten en deze ook uitvoert.
- wij geven workshops
- www.FitPlusCapelle.nl Samen Sportief Afvallen
- yoga fitness
- yoga thai chi
- Yoga, Pilates, Tai Chi
- yoga, tai chi tao, zumba
- zie 11
- zittend dansen
- zittend dansen en gymgroep
- Zumba, Volksdansen
- zwemmen en gym
- zwemmen voor ouderen en volksdansen voor ouderen
- Zwemmen, bowlen, fietsclub, sjoelclub, MBvO-gym
- zwemmen, gymnastie "op en rond de stoel"

Vraag 17: Biedt uw organisatie, naast de projecten die hierboven worden genoemd, zelf nog andere valpreventieactiviteiten aan om vallen bij ouderen te voorkomen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- actieve oefentherapie, gericht op preventie
- alle beweglessen dragen hier toe bij en zit in het basispakket van een deskundig docent
- alle genoemde beweegact.
- Balanstraining
- beweegweken ihkv valpreventie
- bij iedere cliënt valrisico-analyse met conclusies en afspraken in Leefzorgplan
- contact met arts inzake medicijngebruik, contact met fysio voor gerichte bewegingsoefeningen
- Cursus ;in balans
- dansen (incidenteel) Mag ik deze dans van u ?
- Dansen is een en al coördinatie en balans en daarmee een prima valpreventie. Ik benader dans ook naar deelnemers op die manier. Tijdens de les doe ik regelmatig aparte balans oefeningen, hetzij als losse oefening, hetzij verwerkt in de dans. Maar niet apart benoemd als valpreventie. Hier is dans dus o.a. valpreventie.
- Eigen geriatrische valpreventie in samenwerking met poli geriatrie
- eigen valpreventietrainingsgroep
- Eigen valproject
- fysiogym opgestart met valpreventie erin verwerkt
- fysiotherapie
- geef geregeld tijdens mijn les advies hoe op te staan na een val
- geef zelf voorlichting over balans en valpreventie
- geïntegreerd in lessen
- geven van balansoefeningen in gymlessen
- Ik heb tijdens bijscholing Galm, cursus valpreventie gevolgd.
- ik verwerk dit zelf in mijn lessen MBVO
- in balans
- In balans
- In Balans
- In de reguliere les wordt ook veel aandacht besteed aan evenwicht / balansoefeningen

- In onze lessen sport en bewegen wordt aandacht aan valpreventie geschonken.
- in samenwerking met SWH en gemeenten zijn er afspraken voor 2012
- Indirect: Sporten en dansen hebben alles met balans te maken.
- individuele score en zn behandeling/ interventie
- individuele valrisicoanalyse + indiv. aanpak daarna.
- integreren in mbvo les
- jaarlijks rollatorcontrole
- mag ik deze dans van u?
- mbvo
- misschien willen we daar nog specifiek aandacht aan agan geven
- o.a. met MBVO gymnastiek en balansoefeningen
- oefeningen gericht op evenwicht en valtechnieken
- oefeningen om vallen te voorkomen bv. balansoefeningen
- praktijk
- regelmatig binnen de lessen
- scholing zorg
- Tijdens dansen lichaamshouding in relatie tot vallen benoemen
- Tijdens de MBVO lessen komt dit aan de orde
- tijdens mijn eigen beweeglessen
- toepassen tijdens lessen
- training ergo fysio
- valcursus
- valpoli
- valpreventie met Welzijnsorganisatie Voor.
- valpreventie thema in bewegingslessen
- Voorkom Vallen
- voorlichting Icara
- voortgezette MBVO lessen na cursu in Balans
- Workshop voor MBVO docenten
- zie vraag 13

Vraag 19: Is het onderwerp valpreventie in combinatie met meer bewegen voor ouderen dit jaar bij uw gemeente onder de aandacht gebracht van beleidsmakers?

- balans
- Bericht in de plaatselijke krant
- beweegbewust dag
- bij onze afspraken met de gemeente
- bijscholing 2 jaar geleden
- cursus in balans is gesubsidieerd en Mag ik deze dans van u- dag georganiseerd
- De actie Mag ik deze dans van U wordt ook in veel gemeenten uitgevoerd, In hoeverre de gemeente hiermee bekend is weten wij niet. Sommige docenten willen hiervoor subsidie aanvragen, maar veel docenten organiseren activiteiten binnen hun eigen groepen.
- door GGD en Cordaan thuiszorg amsterdam
- er is een folder uitgebracht vanuit het Valmeldpunt waarin wij participeren. Deze folder is ruim verspreid in de gemeente ook onder beleidsmakers.
- er is een groep die dat gaat verzorgen
- er waren cursus organiseerd.
- gemeente heeft in het kader van gezondheidsbeleid een experiment valpreventie gesubsidieerd.
- Gemeentelijke subsidie en subsidie zorgverzekeraar
- Het project ""Mag ik deze dans van u""is momenteel in onze gemeente gestart en hier wordt ook extra aandacht besteed aan valpreventie.Collega van mij heeft is initiatief nemer van dit project.
- ik heb ze erop attent gemaakt maar er wordt vanwege de bezuinigingen niets mee gedaan, antwoord was als je het nodig vindt doe het zelf dan maar
- Ik werk in 5 verschillende gemeentes als ZZP-er. In de gemeente Hoogeveen is er een activiteit geweest; ik dacht Balans en evenwicht of zoiets. Ik geef in Hoogeveen dans MBVO en heb mensen naar de Balans activiteit verwezen. Ze zijn ook gegaan!

Antwoord op volgende vraag: In Hoogeveen en Meppel is de actie ""Mag ik deze dans van u"" georganiseerd. In de andere 3 gemeentes dus niet (Uffelte (onderdeel De Westerveld), Nieuwleusen (onderdeel van Dalfsen) en Dalfsen). Valpreventie is een randgebeuren geweest in de gemeente Meppel. Het was voornamelijk een leuk dansfestijn voor 55+. In Hoogeveen was er specifieke aandacht voor.

- in het kader van Mag ik deze dans van u?
- In Oegstgeest een cursus in balans
- in samen werking met de gemeente via oudere werk
- In seniorenblad
- Informatiebijeenkomst door de gemeente
- Mag ik deze dans van u?"" We hebben met een aantal MBvO dansleiders verschillende organisaties benaderd met een voorstel en hier is goed overleg uit voortgekomen met Scoop, koepelorg. voor dans; Danzee, gemeente, Sport Zeeland, Welzijnshuis, zorginstellingen. Er zijn zowel op Schouwen-Duiveland als in andere delen van Zeeland, verschillende activiteiten uit voortgevloeid. Jammer dat een aantal organisaties de titel symbolisch interpreterden en toch losse valpreventie cursussen ed. op het programma gingen zetten. Soms was het, ondanks de grote campagne, lastig om duidelijk te maken dat het een prachtige kans was om dans op de kaart te zetten als waardevol middel voor valpreventie (zonder dat je dit overigens altijd zo hoeft te benoemen...)
- MAG IK DEZE DANS VAN U
- Mag ik deze dans voor u, Huis van de Sport.
- men is een projekt aan het opzetten voor 2012
- met het programma mag ik deze dans van u
- middels de campagne 'mag ik deze dans van u'
- Niet in mijn gemeente, wel in een gemeente waar ik les geef, nl Goes. Groot project: In balans training mogelijk met vervolg, na kijken van rollators, expositie, lezing. Ik sluit hierbij aan met dansen, waar ook balans training in zit, vanuit Mag ik deze dans van u? Goed met elkaar afgestemd. Hulde aan Goes.
- oa middels dansactiviteiten
- opgenomen in beleid en aanbod SCW binnen de welzijnsinstelling
- organiseren sportweek gemeente ism SWH en onze zorginstelling
- Pilot-project Gemeente Kerkrade
- project; Ho val niet!!
- senioren fit
- valpreventie een avond in de gymzaal
- Via artikelen in de krant van sportservice
- via GGD
- via Welzijn Ouderen
- voorlichtingsbijeenkomsten valpreventie. Zoals ik vernomen heb niet doorgegaan door te weinig aanmeldingen
- Werkplan en MARAP
- www.sportiefcapelle.nl
- Zal volgen in de ontwikkeling/opzet beweegtuin

C Antwoorden op open vragen van professionals werkzaam bij 1^e tranche NASB gemeenten

Vraag 49: Is het onderwerp valpreventie in combinatie met meer bewegen voor ouderen dit jaar (2011) bij uw gemeente onder de aandacht gebracht van beleidsmakers?

- antwoord is NEE, maar kan de toelichting daar niet kwijt. in de jaren vór NASB is valpreventie in cursusvorm lokaal aangeboden en uitgevoerd door de welzijninstelling. nu niet meer.
- bestuurders actief betrokken bij het vormgeven en uitvoeren van het project valpreventie
- Betrekken van beleidsmakers bij activiteiten.
- Bij het actualiseren van de sportnota en gezondheidsbeleid.
- door de eigen afdeling (uitvoering) naar de beleidsafdeling
- Evaluatiemoment door senioren sportmedewerkers
- in kader van Beweegkuur
- informatie van GGD en campagne ""Mag ik deze dans van u middels GGD
- Thema valpreventie maakt onderdeel uit van Senioren Fit programma en in de gezondheidswijzer van de GGD wordt er aandacht aan besteed.
- Via de NISB
- Via NASB project GA!
- via valpreventie maand
- wordt gedaan vanuit de 1e-lijn. Fysiotherapeuten bieden dit aan

D Antwoorden op open vragen van professionals werkzaam bij 2^e tranche NASB gemeenten

Vraag 49: Is het onderwerp valpreventie in combinatie met meer bewegen voor ouderen dit jaar (2011) bij uw gemeente onder de aandacht gebracht van beleidsmakers?

- Afdeling sport (bewegingsconsulent) heeft dit onderwerp bij beleidscoördinatoren van afdeling Welzijn aan de orde gesteld!
- als onderdeel van een activiteit binnen het NASB
- ambtenaren gezondheidsbeleid, ouderenwerk en sportbeleid (en via Wmo samenwerking)
- Bij de beleidsmedewerker zorg
- Bij de Project Start Up
- dansen
- De ouderenorganisatie in onze gemeente heeft beiden in uitvoering.
- Door NISB
- Door Huis voor de Sport. Voor 2012 zijn extra middelen gereserveerd voor beweegactiviteiten door Ouderen. In overleg met de uitvoerende instelling wordt bekeken of geopteerd wordt voor vhet centraal stellen van valpreventie of voor uitbreiding van andere beweegactiviteiten voor ouderen.
- maakt deel uit van programma sport & gezondheid 45+
- mag ik deze dans van u
- Mag ik deze dans van u, doorstorming van deelnemers naar het aanbod van de samenwerkende gymnastiekverenigingen Lemsterland
- op de landelijke dag voor sport en bewegen in november
- ouderenbeleid
- Overleg
- Sport en ouderenbeleid
- Sportnota net gereed voor college. In uitvoering in 2012 komt hier aandacht voor.
- Stichting Welzijn Bedum
- Vanuit de Gelderse Sport Federatie wordt een project gestart 'Bewegen valt Goed'.
- Via ""Mag ik deze dans van u"" wordt er aandacht besteed aan valpreventie. Dit is besproken met de beleidsmedewerker Gezondheid. Deze activiteit start bij ons echter pas in 2012.
- via de campagne mag ik deze dans van u. Mogelijk vanaf 2012 onderdeel van MBvO programma via Welzijnsinstelling Alcander
- via GGD, etc.
- via het project: ""mag ik deze dans van u"" en door ""Huis voor de Sport Limburg
- welzijn, zorg en sport
- wordt opgepakt door afdeling ouderenwerk van welzijnswerk de Badde.

E Antwoorden op open vragen van professionals werkzaam bij niet-NASB gemeenten

Vraag 33: Is het onderwerp valpreventie in combinatie met meer bewegen voor ouderen dit jaar (2011) bij uw gemeente onder de aandacht gebracht van beleidsmakers?

- beleids medewerkers ouderen en sportbedrijf hebben hierover contact
- door de Nederlandse Judo Bond
- Door NISB bij beleidsmedewerkers sport
- het gaat onderdeel uitmaken van de Grosso-bijeenkomsten die in 2012 van start gaan
- is een van de aandachtspunten in de concept beleidsnota sport en bewegen
- koppeling tussen Gezondheids- en Ouderenbeleid
- mag ik deze dans van u
- met de beleidsmaker gezondheidsbeleid
- Nieuwsbrief valpreventie NISB - Consument en Veiligheid
- Ouderenbeleidsmaker
- Sport en gezondheid nemen het mee in het beleid voor ouderen in 2012
- sportambtenaar